

ԼՈՒՅՍ

Մշակութային և հասարակական ամսագիր

لویس

LOUYS

Armenian Monthly

ISSN 1682-5446

ԱԼԵԹՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ ԳՅՈՒՄՐԻ

194, Դեկտեմբեր 2014 թ.

No 194, Dec. 2014

شماره ۱۹۴ دی ماه ۱۳۹۳

Այս համարում

Հայերեն բաժին

1- Հայաստան.....	1
2- Արցախ.....	11
3- Արեւմտյան Հայաստան.....	12
4- Մփյուռք.....	12
5- Միջազգային.....	13
6- Հասարակական.....	16
7- Խոհեր.....	20
8- Գծանկարչություն.....	21
9- Առածանի.....	21

Պարսկերեն բաժին

1- Առաջին աշխարհամարտը եւ իրանահայությունը.....	1
2- Լուրեր.....	1-3

Շապկի առաջին էջում՝ Ալեքսանդրապոլից Գյումրի
Վերջին էջում՝ Լույս են տեսել Էդ. Բաղդասարյանի նոր գրքերը

Համար 194, Դեկտեմբեր 2014 թ.

No. 194, December 2014

ماهنامه لویس - شماره ۱۹۴ دی ماه ۱۳۹۳

ԼՈՒՅՍ

Մշակութային եւ հասարակական ամսագիր

Արտոնատեր եւ գլխավոր խմբագիր՝

Էդ. Բաղդասարյան

Փոստարկը 15875-9488 Թեհրան - Իրան

Էլեկտրոնային փոստ՝ louys_monthly@yahoo.com

Ինտերնետային հասցեն՝ www.louysonline.com

LOUYS

Armenian Cultural and Social Monthly

License-holder and Editor-in-Chief

Ed. Baghdasarian

www.Edic-Baghdasarian.com

POBox 15875-9488 Tehran – Iran

E-mail : louys_monthly@yahoo.com

Internet : www.louysonline.com

Թերթի Գինը՝ Հատավաճառ - 5000 ռիալ

Բաժանորդագրություն՝

Իրան՝ մեկ տարի՝ 60,000 ռիալ

Արտասահման՝ մեկ տարի՝ 50 ԱՄՆ դոլար

Հոդվածների հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել խմբագրության տեսակետներին:
Արտատպության դեպքում հղումը «ԼՈՒՅՍ» - ին պարտադիր է:

Երբ անհետանում է ազգային միտքը

1988թ. Սպիտակի ավերիչ երկրաշարժի հետեւանքով զոհվեց 25. 000 մարդ , անօթեւան մնաց՝ 514.000-ը: 24 տարի անց էլ Գյումրիում դեռ շարունակում են ապրել երկրաշարժի ու նրա հետեւանքների հետ: Աղետի թողած հետեւանքները կամաց-կամաց վերանում են, սակայն կա մի հետք, որը կրում է իր մեջ, իր հոգում ցանկացած գյումրեցի: Դա հոգեբանական այն սպին է, որը կա անգամ հետերկրաշարժյան տարիներին ծնված սերնդի մեջ:

Սփյուռքում հաճախ ենք ականատես լինում՝ իրենց «մարդ», «ազգային» եւ այլ հորջորջումներով անվանով անձանց ու կազմակերպությունների անվայել, ապազգային և հակամարդկային վերաբերմունքին: 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի Սպիտակի երկրաշարժի ճիշտ օրերին սփյուռքյան այդպիսի էակներ խրախճանքի ծրագրեր են մշակում, թե իրենց կյանքը հաճելի դարձնելու եւ թե նյութական միջոցներ կլանելու կամ վատնելու ուղղությամբ:

Երբ խոսք է գնում աշխարհի 10,000,000 հայերի մասին, դա իրոք պիտի չափազանցում գնահատել: Ինչո՞վ են նրանք հայ: Ազգին օգնելով, ազգին ու ազգային առիթները հիշելով: Հայոց լեզվին հարգելով: Ազգային արժեքները հարգելով, և այն, և այլն: Դեռ չենք խոսում «Ազգային» կուսակցությունների կողմից յուրացրած երկրաշարժի աղետյալների համար հանգանակված խոշորագույն գումարների յուրացման մասին, որոնք լկտիորեն մոռացության են ենթարկվել ու նրանց յուրացողները այսօր հաճախ են երեւան գալիս ՀՀ պետական շքանշաններով եւ ՀՀ Նախագահի, վարչապետի ու Սփյուռքի նախարարի կողքին բազմելով: Այդ կազմակերպությունների ապազգային սեւ գործերը մենք երեւան բերեցինք ու փաստեցինք մեր 2000-2001 թվականների համարներում, երբ հրատարակվեցին «Լույսի» առաջին համարները, սակայն արդեն 26 տարի անց նրանք լկտիորեն չեն փոխանցում այդ գումարները իրենց հասցեատերներին: Ցավալի է, երբ այս օրերին Հայաստանի հեռուստատեսություններում հաճախ ենք տեսնում այդ վերջին գայլերին գառան տեսքով, գովաբանվելով կամ անտեղյակ, կամ էլ համագործակցող հանցագործ տարրերի կողմից:

Երբ շատ դեպքերում բացակայում են այդ հատկանիշները, էլ ի նչ 10 միլիոնի մասին է խոսքը:

Հայաստան

Վերիչ երկրաշարժից 26 տարի անց. Հարյուրավոր ընտանիքներ դեռ տնակներում են ապրում

Դեկտեմբերի 7-ին տեղի ունեցած վերիչ երկրաշարժից անցել է ուղիղ 26 տարի: 10 բայանոց երկրաշարժից ամենաշատր տուժել է Հայաստանի երկրորդ մայրաքաղաքը, որտեղ գոհերի թիվը եղել է մոտ 15-17 հազար: Ասում են, որ Գյումրիում 1988թ.-ից հետո նախ եւ առաջ մարդկանց հոգեբանությունն է փոխվել. հումորի եւ արվեստի քաղաքն այսօր տխուր է, կիսաքանդ ու անմխիթար, իսկ պաշտոնական տվյալներով՝ 431 ընտանիք՝ առանց տանիքի: Մինչդեռ որոշ հաշվարկներով՝ այսօր մոտ 4000 ընտանիք դեռ բնակվում է փայտե ու թիթեղյա տնակներում, որոնց պայմանները անտանելի են դառնում հատկապես ձմռանը: Ոչ միայն տնակներում, այլև նոր բնակարաններ ստացած գյումրեցիներն են բողոքում կենցաղային տարրական պայմանների բացակայությունից: Դեռ ամռանը Գյումրի այցելեց վարչապետ Հովիկ Աբրահամյանը, որին գյումրեցիները մեծ վրդովմունքով դիմավորեցին եւ հայտնեցին բնակարանների թերությունների մասին՝ բարձրաձայնելով նաեւ, որ սեփականության վկայականներ էլ դեռ չեն ստացել: Չլուծված խնդիր է մնում նաեւ ճանապարհների ասֆալտապատումը: Եթե չլիներ 2013թ.-ի դեկտեմբերի 2-ին ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի պաշտոնական այցը Գյումրի, քաղաքի կենտրոնական փողոցները կշարունակեին մնալ անբարեկարգ: Արվարձանային փողոցների մասին խոսելն իսկ ավելորդ, Գյումրի այցելող ցանկացած մարդ այդ մասին գիտի եւ փորձում է քաղաքի կենտրոնից շատ չհեռանալ: Մինչդեռ մարզի պատասխանատուները հավաստիացնում են, որ լայնածավալ շինարարություն է իրականացվում մարզկենտրոնում:

«Շատ հարցեր լուծվել են, այս տարիների ընթացքում ավելի քան 300 մլն դոլարի ներդրում է կատարվել, բնակարանների համար գրանցված մարդկանց մեծ մասն արդեն տուն ունի. մնացել է 431 ընտանիք, որոնք նույնպես շուտով բնակարան կտանան: Իհարկե, սա չի նշանակում է, որ տնակները վերացել են», - NEWS.am-ի թղթակցի հետ գրույցում ասաց Շիրակի մարզպետ Ֆելիք Ցոլակյանը:

Նրա խոսքով՝ մարդկանց հոգեբանությունն էլ կամաց-կամաց փոխվում է դեպի լավը:

Նշենք, որ երկրաշարժը տեղի է ունեցել դեկտեմբերի 7-ին առավոտյան ժամը 11:41 րոպեին: Ուժգնությունը էպիկենտրոնում գնահատվել է 10 բալ: Այն ընդգրկել է ՀՀ տարածքի մոտ 40%-ը, ուր ապրում էր 1 մլն. մարդ: Վերման գոտին, որտեղ երկրաշարժի ուժգնությունը կազմել է 8 բալ եւ ավելին, ընդգրկել է երեք հազար քառ. կմ տարածություն: Տուժել են 21 քաղաք եւ շրջան, 342 գյուղ: Անօթեւան են մնացել 514 հազար մարդ: Տարբեր աստիճանի վնասվածքներ են ստացել մոտ 20 հազար մարդ, որոնցից հոսպիտալացվել են 12 հազար 5 հարյուր մարդ, զոհերի թիվը կազմել է 25 հազար մարդ: Չոհեր շատ են եղել հատկապես Գյումրիում՝ մոտ 15-17 հազար եւ Սպիտակում՝ 4 հազար մարդ:

1988թ.-ի ՄՊԻՏԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐՄԸ

1988թ. դեկտեմբերի 7-ին Հայաստանի Հանրապետության հյուսիսային շրջաններում տեղի է ունեցել վերիչ երկրաշարժ, որը հետագայում անվանվել է Սպիտակի երկրաշարժ: Երկրաշարժի հետևանքով զանգվածային վնասվածքների և փլուզումների են ենթարկվել հազարավոր շինություններ, այն տասնյակ հազարավոր մարդկանց նահատակման պատճառ է դարձել: Սպիտակի երկրաշարժը տեղի է ունեցել Փոքր Կովկասի բարձրավանդակում գլխավոր Կովկասյան լեռնաշղթայի առանցքից մոտավորապես 150 կմ դեպի հարավ: Փոքր Կովկասի տեկտոնական և երկրաբանական կառուցվածքային ուղղությունները զուգահեռ են գլխավոր Կովկասյան շղթային հյուսիս-արևմտյան, հարավ-արևելյան ուղղությամբ: Տեկտոնական դրույթը հիմնականում բարդ է, բայց ընդհանուր առմամբ այն բնորոշվում է երկրի կեղևի սեղմամբ ու խտացմամբ, Արաբական և Եվրասիական սալերի տեղաշարժերի պատճառով:

1988թ. դեկտեմբերի 7-ի Սպիտակի երկրաշարժի նման ավերիչ ուժի երկրաշարժեր երկրագնդի վրա, միջին հաշվով, տարեկան լինում են 15-20 հատ: Ինչպես ամեն մի ուժեղ երկրաշարժ, այնպես էլ Սպիտակի երկրաշարժը, ունի իր որոշակի առանձնահատկությունները:

Սպիտակի երկրաշարժը տեղի է ունեցել 1988թ. դեկտեմբերի 7-ին, Գրինվիչի ժամանակով ժամը 7 անց 41 րոպե 22,7 վայրկյան (տեղական ժամանակով 11 անց 41րոպե 22,7 վրկ.): Ուժգնությունը էպիկենտրոնում գնահատվել է 10բալ: Սպիտակի երկրաշարժը պատկանում է այսպես կոչված լրիվ ցիկլի երկրաշարժերին՝ նախացնցումներ, հիմնական ցնցում, հետցնցում:

Երկրաշարժը ընդգրկել է ՀՀ տարածքի մոտ 40%-ը, ուր ապրում էր 1մլն. մարդ: Ավերման գոտին, որտեղ երկրաշարժի ուժգնությունը կազմել է 8 բալ և ավելին, ընդգրկել է երեք հազար քառ. կմ տարածություն: Տուժել են 21 քաղաք և շրջան, 342 գյուղ: Անօթեւան են մնացել 514 հազար մարդ: Տարբեր աստիճանի վնասվածքներ են ստացել մոտ 20000 մարդ, որոնցից հոսպիտալացվել են 12500 մարդ, զոհերի թիվը կազմել է 25000 մարդ: Զոհեր շատ են եղել հատկապես Գյումրիում (մոտ 15-17 հազար) եւ Սպիտակում (4հազ) մարդ: Ավերվել է ՀՀ-ի ամբողջ բնակֆոնդի 17%-ը, դադարել են գործել 170 արդյունաբերական ձեռնարկություն, մեծ վնաս է հասցվել գյուղերին և ագրոարդյունաբերական համալիրին: Մեծ վնաս է հասցվել նաև ճարտարապետական, պատմական, արվեստի հուշարձաններին, տուժել է ժողկրթության 917 օջախ:

Անսպասելի աղետը հանկարծակիի բերեց ծայրահեղ իրավիճակում գործելու կոչված կազմակերպություններին և ծառայություններին: Կազմակերպված փրկարարական աշխատանքները հունի մեջ մտան 2-3 օր հետո: Երկրաշարժի առաջին րոպեներից անձնուրաց աշխատում էր ազգաբնակչությունը: Սակայն նրանց փորձի և շատ հաճախ ծայրահեղ իրավիճակներում գործելու տարրական գիտելիքների պակասը բացասաբար էին անդրադառնում փրկարարական աշխատանքների արդյունավետության վրա, երբեմն պատճառ դառնում անտեղի զոհերի: Խիստ զգացվում էր անհրաժեշտ փրկարարական տեխնիկայի պակասը: Ազգաբնակչության և փրկարարների ջանքերով փլատակներից, զոհված կամ կենդանի, հանվել է ավելի քան 45000 մարդ, հոսպիտալացվել 12500 մարդ:

Վնասների հիմնական պատճառներն են՝

1. Հանրապետության ողջ տարածքում թերագնաատված էր սեյսմիկ վտանգը, քանի որ մասնագետների կողմից այդ գոտու սեյսմիկ վտանգը գնահատված էր 7-8 բալ և դա այն դեպքում, երբ 1988թ երկրաշարժի ուժգնությունը Սպիտակում գնահատվեց 10, Ստեփանավանում՝ 9, Վանաձորում՝ 8-9 բալ:
2. Աղետի հետևանքներն ուսումնասիրող հատուկ կառավարական հանձնաժողովը հայտնաբերել է, որ թույլ էին տրված որոշակի սխալներ շենքերի եւ կառույցների նախագծման ժամանակ: Այսինքն՝ խախտված էին սեյսմակայուն շինարարության չափանիշներն ու կանոնները:
3. Ցածր է եղել շինարարության որակը: Կոպտորեն խախտվել է շինարարության տեխնոլոգիան, շինանյութերը չեն համապատասխանել պետստանդարտին:
4. Երկրաշարժի ժամանակ Գյումրի քաղաքի տարածքում գետնի տատանման գերակշռող պարբերության մեծությունը կազմել է մոտավորապես 0,4-0,8 վրկ., որը շատ մոտ է բարձրահարկ շենքերի հիմնական ձևերի սեփական տատանումների պարբերությունների մեծություններին: Նման դեպքերում առաջ են գալիս, այսպես կոչված, ռեզոնանսային անցանկալի երևույթներ՝ բերելով տատանումների ամպլիտուդաների աճին եւ շատ հաճախակի շենքերի փլուզմանը:
5. Երկրաշարժի տեւողությունը (մինչեւ 5 րոպե) եւ կրկնվող ցնցման փաստը, որի դեպքում շինությունների մեծամասնությունը չհասցրեցին "վերականգնվել" հիմնական ցնցումից:
6. Տատանումների ուղղահայաց բաղադրիչների զգալիությունը:
7. Թերագնահատվել է տարածքի սեյսմիկ վտանգը, հաշվի չեն առնվել տեղանքի ինժեներա-երկրաբանական պայմանների առանձնահատկությունները:
8. Շատ զոհերի պատճառ դարձան փրկարարական աշխատանքների ձգձգումն ու ոչ ժամանակին կազմակերպումը:
9. Ազգաբնակչության համապատասխան հմտությունների եւ իրազեկման բացակայությունը էքստրեմալ պայմաններում:

Վեր հանելով հազարավոր անտեղի գոհերի եւ մեծ ավերումների հիմնական պատճառները, նպատակ ունենք ամեն մի քաղաքացու մեջ զգոնություն արթնացնել: Պետք է, թեև ուշացած, բայց հիմնավոր դասեր քաղել մեծ ողբերգությունից, քանի որ թույլ տրված սխալները անհաշիվ են, իսկ սխալներ թույլ տվողները՝ աններելի շատ:

Ինչպիսին է Գյումրին այսօր

07.12.2014

1988թ. դեկտեմբերի 7-ի ավերիչ երկրաշարժից Գյումրին հայտարարվեց աղետի գոտի: Ժամանակի ընթացքում ավերված քաղաքում որոշ աշխատանքներ կատարելուց հետո քաղաքը դարձավ վերականգնման գոտի: Հիմա կարծես թե քաղաքին որեւէ անուն չի տրվում. հարյուրավոր ընտանիքներ շարունակում են ապրել աղետալի պայմաններում:

«Ամոթի օրը» Գյումրիում. շատ պաշտոնյաներ կրկին բացակա էին

07.12.2014

1988թ. երկրաշարժի 26-րդ տարելիցին այսօր՝ դեկտեմբերի 7-ին, Գյումրիում աղետի զոհերին իրենց հարգանքի տուրքը մատուցեցին քաղաքային, մարզային իշխանությունների ներկայացուցիչներ հազարավոր գյումրեցիներ:

Գյումրեցիները NEWS.am-ի հետ գրույցում բողոքեցին, որ, ինչպես նախորդ տարի, այս տարի նույնպես, շատ պաշտոնյաներ անտեսել են իրենց:

«Ու՛ր է Աշոտ Աղաբաբյանը, Արմանը Սահակյանը, Հովիկ Աբրահամյանը: Թե՛ Գյումրին չիղեն՝ ուրդեղ է: Թողնիս մենակ Աղաբաբյանը ակտիվիստներին վրա տա: Դե արի, մեր վիշտը հարգե, դու անմեղ զոհ չունի՛ս»-ասաց գյումրեցի Ռազմիկ Եղոյանը:

Գյումրեցիներին բարկացրել էր նաև այն, որ ՀՀ նախագահ Մերժ Մարգարյանը եւ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Զոհարյանը ծաղկեպսակներ էին ուղարկել՝ անձամբ Գյումրի գնալու փոխարեն: Գյումրիում էին ԱԺ գյումրեցի պատգամավորներ Մարտուն Գրիգորյանը, Սուքիաս Ավետիսյանը:

ԱԺ ՀՀԿ խմբակցության պատգամավոր Սուքիաս Ավետիսյանի խոսքով՝ երկրի ղեկավարի բացակայությունը չի նշանակում, թե նա չի հարգում աղետի զոհերի հիշատակը:

«Միայն այս տարի երկրի ղեկավարը երկու անգամ եղել է Գյումրիում: Կարծում եմ, որ այդ այցելություններն ավելի կարելու էր են, քանի որ կոնկրետ խնդիրներ են քննարկվում, լուծումներ են տրվում, պարտադիր չէ, որ հենց այդ օրը այցելություններ լինեն: Իսկ մյուս պատգամավորների հետ կապված՝ կասեմ, որ ամեն մարդ ինքն է որոշում, դա անձնական խնդիր է, գուցե զբաղված են», - NEWS.am-ին ասաց պատգամավորը:

Նշենք, որ արդեն երկրորդ տարին է՝ գյումրեցիները դեկտեմբերի 7-ը «ամոթի օր» են կոչում՝ հիմնավորելով, որ երկրի ղեկավարությունը 26 տարիների ընթացքում չկարողացավ լիովին վերականգնել քաղաքը, վերացնել Գյումրիում այն տնակային ավանները, որտեղ հազարավոր գյումրեցիներ են ապրում անմարդկային պայմաններում:

Նշենք, որ նախորդ օրը Գյումրի կատարած այցելությունից հետո «Ժառանգություն» կուսակցության ղեկավար Բաֆֆի Հովհաննիսյանն ու Չարուհի Փոստանյանը չէին վերադարձել Երևան, այսօր նրանք եւս մասնակցեցին

երկրաշարժի անմեղ զոհերի հիշատակին մատուցված տուրք պատարագին:

Նշենք, որ երկրաշարժը տեղի է ունեցել 1988թ. դեկտեմբերի 7-ին՝ առավոտյան ժամը 11:41 րոպեին: Ուժգնությունը էպիկենտրոնում գնահատվել է 10 բալ: Այն ընդգրկել է ՀՀ տարածքի մոտ 40%-ը, ուր ապրում էր 1 մլն. մարդ: Ավերման գոտին, որտեղ երկրաշարժի ուժգնությունը կազմել է 8 բալ է ավելին, ընդգրկել է երեք հազար քառ. կմ տարածություն: Տուժել է 21 քաղաք եւ շրջան, 342 գյուղ: Անօթեւան է մնացել 514 հազար մարդ: Տարբեր աստիճանի վնասվածքներ է ստացել մոտ 20 հազար մարդ, որոնցից հոսպիտալացվել է 12 հազար 5 հարյուրը, զոհերի թիվը կազմել է 25 հազար մարդ: Չոհեր շատ են եղել հատկապես Գյումրիում՝ մոտ 15-17 հազար եւ Սպիտակում՝ 4 հազար մարդ:

Սրտառույ պատմություն. 3-ամյա Նարեկը երկրաշարժից 5 տարի անց գտավ ծնողներին

07.12.2014

Գյումրեցի Աբրահամյանների ընտանիքում 1988թ. երկրաշարժից կորուստներ չեն եղել, փոխարենն ընտանիքը մեկ անդամով ավելացել է. ընտանիքի հայրը՝ Հովհաննես Աբրահամյանը փյառալների տակից 3-ամյա տղայի է փրկել:

«Երկրաշարժից հրաշքով ենք փրկվել՝ ես, կինս ու ծնողներս: Կնոջս ծնողներին ման կուզայինք, ամենքս մի փողոցով կերթայինք, երբ հասա տեքստիլի շենքի մոտ, լացի ձեն լսեցի. երեխա էր լաց լինում: Ձենի ուղղությունը գտա ու տեսա, որ շատ փոքր երեխա էր ընկած քարերի արանքում՝ ձեռքը ջարդած: Գրկեցի ու տարա: Մենք էլ ժամանակ երեխա չունեինք, բարեկամներս կսեին՝ գտնիք ում երեխեն է, ով է, բայց էլ ժամանակ անհնար բան էր գտնելը», - NEWS.am-ին պատմեց Հովհաննես Աբրահամյանը:

Երկրաշարժից տունը կորցրած Աբրահամյանները տղային Նարեկ են անվանել, նրա հետ տարիներ շարունակ ապրել են ավտոտնակում: 5 տարի անց տղայի ծնողներն անսպասելի հայտնվել են:

«Եղորոս հետ մի քանդած զարածում հարմարվանք, էլ երեխեն էլ՝ հետներս, տարիները մի կերպ, յոյա գնալով անցան: 1993 թ. էր, ես արդեն իմ երեխան ունեցա, Նարեկն էլ 8 տարեկան էր: Ամառ էր, մի օր մեկը դուռը խփեց, կինս բացեց: Անձամոթ էին, ներկայացան՝ ովքեր էին, ու մենք մոլորվանք. Նարեկի ծնողներն էին», - պատմեց Հովհաննես Աբրահամյանը:

8-ամյա տղային դժվարությամբ են համոզել գնալ իսկական ծնողների հետ ապրելու, Աբրահամյանները հետագայում նրա կնքահայրն ու կնքամայրն են դարձել:

«Մենք էդ ընտանիքի հետ մոտ ենք, Հայկը այսքան տարիներ անց մեր տուն գնում գալիս է, մենք էլ իր ծնողների առաջարկով դարձանք իր կնքահայրն ու կնքամայրը», - պատմեց Հովհաննես Աբրահամյանը:

Նշենք, որ երկրաշարժը տեղի է ունեցել դեկտեմբերի 7-ին առավոտյան ժամը 11:41 րոպեին: Ուժգնությունը էպիկենտրոնում գնահատվել է 10 բալ: Այն ընդգրկել է ՀՀ տարածքի մոտ 40%-ը, ուր ապրում էր 1 մլն. մարդ: Ավերման գոտին, որտեղ երկրաշարժի ուժգնությունը կազմել է 8 բալ է ավելին, ընդգրկել է երեք հազար քառ. կմ տարածություն: Տուժել են 21 քաղաք եւ շրջան, 342 գյուղ: Անօթեւան են մնացել 514 հազար մարդ: Տարբեր աստիճանի վնասվածքներ են ստացել մոտ 20 հազար մարդ, որոնցից հոսպիտալացվել են 12 հազար 5 հարյուր մարդ, գոհերի թիվը կազմել է 25 հազար մարդ: Չոհեր շատ են եղել հատկապես Գյումրիում՝ մոտ 15-17 հազար եւ Սալիտակում՝ 4 հազար մարդ:

Ավարտվել է Օձունի տաճարի վերականգնումը

01.12.2014

Հայաստանի Լոռու մարզի Օձուն գյուղի 6-րդ դարի ՄԲ Մարիամ Աստվածածնի եկեղեցու վերականգնողական աշխատանքները հաջողությամբ ավարտվել են: Կատարող «ԼեւԳուկ» ընկերությունն ուժեղացրեց շինությունը ներքին ամրացման մեթոդով՝ սահմանափակելով արտաքին տեսքի միջամտությունը թռուցիկ շտկումներով՝ դրմերի մաքրում եւ որակը կորցրած կրաշաղախի փոփոխություն:

«Մենք ավելի շուտ հնագույն տաճարի բուժմամբ էինք զբաղված, քան նորոգմամբ: Չանում էին նվազագույնս խառնվել շենքի կառույցին, որպեսզի պահպանվի նրա ճարտարապետական եւ պատմական արժեքը», - ասաց «ԼեւԳուկ» ՓԲԸ գործադիր տնօրեն Լեւիկ Դուկասյանը, որն արդեն վերականգնել է քսանից ավելի հայկական եկեղեցիներ եւ վանահամալիրներ:

Օձունի եկեղեցուն, որը կանգուն էր 15 դար, սպառնում էին ճեղքերը եւ տանիքին ու դրմերի վրա Լոռու խոնավ կլիմայի պատճառով աճած բույսերի արմատները: Շատ տեղերում շաղախն ի սպառ լվացվել էր: Վերանորոգման երկարաձգումը կհանգեցներ տաճարի քանդմանը արտաքին գործոնների ազդեցությամբ, որոնց հավանականությունը երկրաշարժավտանգ այս տարածքում շատ բարձր է:

Ըստ Լ.Դուկասյանի, ներքին ամրացման ինքնատիպ մեթոդների մշակմանը մասնակցել են լավագույն հայկական ճարտարագետները եւ Միլանի (Իտալիա) պոլիտեխնիկական ինստիտուտի մասնագետները: Աշխատանքի ընթացքում կիրառվել են ապակեմանրաթելային ճոպաններ եւ գործվածքներ, որոնց միջոցով ամրացվել են գմբեթը, վեղարը եւ դրմերը: Կոռոզիայի ավերիչ ազդեցությունից խուսափելու համար վերանորոգողները փոխարինել են նախկին երկաթյա ամրանները բարձրարդյունավետ եվրոպական տսսինձներով: Նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքում բացահայտվել են 6-րդ դարի քանդակների դրվագներ եւ կղմինդր, հին կենցաղի առարկաներ: Բացի այդ, վեղարի տակ պահպանվել է գինու շիշ՝ Աբովյան եղբայրների միջոցներով 1889 թ. իրականացված վերանորոգման արդյունքների մասին գրությամբ: Փաստաթուղթը

փոխանցվել է Մատենադարան վերականգնման եւ ուսումնասիրման համար:

Լեւիկ Դուկասյանն ընդգծեց, որ կատարողների եւ պատվիրատուի՝ ծագումով Լոռու տարածաշրջանից մոսկովյան գործարար Մովսես Չավարյանի միջեւ համագործակցությունը, նա է տրամադրել տաճարի վերականգնման միջոցները, չափազանց արդյունավետ էր եւ վստահության արժանի:

«Նման վերականգնում իր ծավալով եւ տեխնիկական լուծումներով Հայաստանում դեռ չէր եղել: Հաջողվեց փրկել եւ ժառանգների համար պահպանել մեր պատմաճարտարապետական գույնգործոցը: Մենք շնորհակալ ենք «ԼեւԳուկ» ընկերությանը, որը հաջող ավարտին հասցրեց վերականգնման աշխատանքների ողջ համալիրը: Լրացուցիչ նախագծի հաստատումից հետո այս ընկերությունը կբարենորոգի ջրահեռացումը տաճարի արտաքին գավիթներում, եւ այդ դեպքում մեր առաքելությունը կարելի է համարել ավարտված: Հույս ունենք, որ բարենորոգված Օձունի մարզարիտը կանգուն կմնա բազում դարեր», - ասաց «Օձունի վերածնունդ» ծրագրի համակարգող Արմեն Դավթյանը:

Հայ կոմունիստները վերընտրել են կուսակցության ղեկավարությանը

29.11.2014

Հայաստանի կոմկուսի 39-րդ համագումարի արդյունքում, որը տեղի է ունեցել այսօր՝ նոյեմբերի 29-ին, կուսակցության ղեկավարությունը վերընտրվել է:

ՀԿԿ կենտրոնական կոմիտեի առաջին քարտուղար է վերընտրվել Տաճատ Մարգարյանը, Կենտկոմի քարտուղարներ են ընտրվել Երջանիկ Ղազարյանը, Գագիկ Մանուկյանը, Դոնարա Նալբանդյանը եւ Անդրանիկ Դուկասյանը:

Բացի նրանցից, ՀԿԿ կենտկոմի բյուրոյի անդամներ են դարձել եւս 8 հոգի: Կարելի է արձանագրել, որ ՀԿԿ ղեկավարությունը փաստացի մնացել է անփոփոխ:

Ավելի վաղ NEWS.am-ը հայտնել էր, Երեւանում, կառավարության նիստերի դադարում այսօր տեղի է ունեցել Հայաստանի կոմկուսի 39-րդ համագումարը:

Ազգային ժողովը վավերացրեց ԵՏՄ-ին միանալու մասին պայմանագիրը

04.12.2014

Ազգային ժողովն այսօր՝ դեկտեմբերի 4-ին, ձայների մեծամասնությամբ վավերացրեց ԵՏՄ-ին Հայաստանի անդամակցության մասին պայմանագիրը, հաղորդում է NEWS.am-ի թղթակիցը:

Կողմ է քվեարկել 103 պատգամավոր, դեմ՝ 7, ձեռնպահ՝ 1 պատգամավոր:

Այդ ընթացքում ԱԺ շենքի դիմաց բողոքի ակցիա է ընթանում ընդդեմ Հայաստանի ԵՏՄ անդամակցության:

Նշենք, որ Ռուսաստանի, Բելառուսի եւ Ղազախստանի կողմից ՀՀ անդամակցության պայմանագրի վավերացումներից հետո Հայաստանը 2015-ի հունվարի 1-ին կդառնա ԵՏՄ լիիրավ անդամ:

Հայկական դասակը ներգրավվել է խաղաղապահ առաքելությանը

12.12.2014

Լիբանանում կայացել է «Լիբանանում Միացյալ Ազգերի Կազմակերպության ժամանակավոր ուժեր» (ՅՈՒՆԻՖԻԼ) բազմազգ առաքելության կազմում հայկական դասակի ներգրավման եւ առաքելությանը մասնակից այլ երկրների դրոշների շարքում հայկական դրոշի բարձրացման պաշտոնական արարողությունը:

Հայ խաղաղապահների 32 հոգանոց դասակը ս.թ. նոյեմբերի 26-ից ՅՈՒՆԻՖԻԼ առաքելության կազմում, իտալական հրամանատարության ներքո խաղաղապահ առաքելություն է իրականացնում Լիբանանում:

Արարողության ընթացքում հայ խաղաղապահներին ողջունել եւ նրանց ներգրավումն առաքելությանը կարելուրել է ՅՈՒՆԻՖԻԼ առաքելության միացյալ ուժերի հրամանատար, իտալական բանակի բրիգադի գեներալ Ստեֆեն Դեյ Կոլր:

Նշված արարողությունն իր անդրադարձն է գտել նաև Իտալիայի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պաշտոնական կայքում:

Սեյրան Օհանյանը ՉԺՀ դեսպանի հետ քննարկել է ռազմական համագործակցությունը

12.12.2014

ՀՀ պաշտպանության նախարար Սեյրան Օհանյան, այսօր՝ դեկտեմբերի 12-ին, ընդունել է Հայաստանի Հանրապետությունում Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության նորանշանակ արտակարգ և լիազոր դեսպան Տյան Էրունին:

ՀՀ պաշտպանության նախարարը շնորհավորեց դեսպանին՝ պաշտոնը ստանձնելու կապակցությամբ, մաղթելով նրան նորանոր հաջողություններ պատասխանատու առաքելության մեջ, և հույս հայտնեց, որ հայ-չինական ռազմաքաղաքական երկխոսությունը կշարունակվի երկկողմ հարաբերությունների ամրապնդման և համագործակցության ոլորտների ընդլայնման ուղղությամբ: Հանդիպման ընթացքում կողմերը կարծիքներ փոխանակեցին նաև տարածաշրջանային և միջազգային անվտանգության հարցերի շուրջ:

Lուրեր Հայաստանից - NEWS.am

Ադրբեջանի գործողություններին հայկական կողմը պետք է շեշտակի պատասխանի. Կոմանդոս

11.12.2014

Ադրբեջանը երբեք չի հանգստանալու եւ միշտ լարվածություն է պահելու սահմանին: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ գրույցում ասաց Արցախյան պատերազմի հերոս, գեներալ-լեյտենանտ Արկադի Տեր-Թադևոսյանը՝ Կոմանդոսը:

Նա նշեց, որ ըստ լրատվամիջոցների՝ Ալիեի վիճակն էլ այնքան լավ չէ, նա կարող է ամեն բույն հեռանալ, մնում է իր տեղում Ռուսաստանի միջոցով եւ այժմ խնդիր ունի ցույց տալու, որ գործ է անում:

Կոմանդոսը նշեց, որ ադրբեջանական կողմի ցանկացած դիվերսիոն փորձի հայկական կողմը պետք է շեշտակի պատասխանի: «Լարվածությունը միշտ էլ կլինի, մենք պետք է միշտ պատրաստ լինենք, պարբերաբար հարված հասցնենք նրանց, որ իրենք հասկանան, որ մենք պատրաստ ենք բոլոր այն պրովոկացիաներին, ինչ իրենք անում են», - ասաց Կոմանդոսը:

Ավելի վաղ հայտնել էինք, որ ադրբեջանական կողմը դեկտեմբերի 8-ին, հերթական դիվերսիոն գործողությունն է ձեռնարկել դարաբաղա-ադրբեջանական շփման գծում: Այս մասին հայտնել էին NEWS.am-ի աղբյուրները:

Մեր տեղեկություններով՝ ադրբեջանական կողմն ունի առնվազն 5-7 գոհ: Հայկական կողմից գոհվել է մեկ գինձառայող, 19-ամյա Գարիկ Իսպիրյանը:

Մահացել է Սամվել Մկրտչյանը

07.12.2014

55 տարեկան հասակում կյանքից հեռացել է հայտնի գրող, հրապարակախոս, թարգմանիչ Սամվել Հենրիկի Մկրտչյանը:

Ս.Մկրտչյանը ծնվել է 1959 թվականին Թալինում: Ավարտել է Լենինականի (այժմ՝ Գյումրի) թիվ 20 միջնակարգ դպրոցը, այնուհետև՝ Վ. Բոլյուսովի անվան համալսարանը (1983): Աշխատել է «Աստղիկ» հանդեսում, ինչպես նաև «Անդրադարձ», «Ար», «Առավոտ», «Գրական թերթ» պարբերականներում: Հայաստանում և արտերկրում տպագրել է բազմաթիվ հրապարակախոսական հոդվածներ, բանաստեղծություններ, պատմվածքներ, նաև թարգմանել է բազմաթիվ գրքեր:

2002 թվականից «Արտասահմանյան գրականություն» թարգմանական եռամսյա հանդեսի գլխավոր խմբագիրն է: Հայաստանի գրողների միության անդամ է 1995 թվականից: «Կանթեղ» մրցանակի դափնեկիր է: Հոգեհանգստի արարողությունը տեղի կունենա վաղը՝ դեկտեմբերի 8-ին, ժամը 18:00-ին Քանաքեռի Սուրբ Հակոբ եկեղեցում:

LUKRE.HY Հայաստանից - NEWS.am

Փոխնախարար. Իրան Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հետ կապված խնդիրներ չեն լինի

07.12.2014

Իրան Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հետ կապված խնդիրներ չկան եւ չեն սպասվում: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի էներգետիկայի փոխնախարար Իոսիֆ Իսայանը՝ պատասխանելով Իրան Էլեկտրաէներգիայի արտահանման եւ գազի ներկրման ծավալների նվազման պատճառների մասին հարցին:

«Խնդիրներ չկան, դրանք առավելագույնն օպերատիվ հարցեր են: Մենք գազ ենք ստանում եւ Էլեկտրաէներգիայով վերադարձնում ենք, իսկ նոյեմբերին ավելացնելու ենք մատակարարումների ծավալը», - հայտարարեց Իսայանը:

Հիշեցնենք, որ մաքսային վիճակագրության տվյալներով, 2014 թվականի առաջին 3 եռամսյակների ընթացքում Իրան Էլեկտրաէներգիայի արտահանումը 1034-ից նվազել է մինչեւ 767 մլն կՎտ/ժ-ի, իսկ գազի ներմուծումը 316.200-ից մինչեւ 291.400 խորանարդ մետր (ծավալների հարաբերակցությունը կարող է տարբերվել, եթե փակվի նախորդ ժամանակահատվածի պարտքը): Գազը, որի 1 խորանարդ մետրը ստացվում է 3 կՎտ/ժ Էլեկտրաէներգիայի փոխարեն, օգտագործվում է Երևանի ՋԷԿ-ի աշխատանքի համար: Այդ կերպ ստացված Էլեկտրաէներգիայի ավելցուկը մտնում է Հայաստանի էլեկտրացանց:

20 օր կոմայի մեջ գտնվելուց հետո վախճանվել է Լավրենտի Բարսեղյանը

06.12.2014

Ինսուլտից հետո շուրջ 20 օր կոմայի մեջ լինելուց հետո դեկտեմբերի 5-ի լույս 6-ի գիշերը կյանքի 77-րդ տարում վախճանվել է Հայոց Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի հիմնադիր-տնօրեն, պատմական գիտությունների թեկնածու Լավրենտի Բարսեղյանը: Այս մասին NEWS.am-ի թղթակցին հայտնեց Մանկավարժական համալսարանի հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ Դիանա Մարկոսյանը:

Հոգեհանգստի օրը առայժմ ճշտվում է, նախնական տեղեկություններով՝ այն կարող է լինել դեկտեմբերի 8-ին: Լավրենտի Բարսեղյանը հայ պատմաբան է, պատմական գիտությունների դոկտոր, Հայոց Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի հիմնադիր-տնօրենը, ով 1959

թվականին ավարտել է Երևանի պետական համալսարանը: Նա 1968-1972 թթ. ղեկավարել է Էրեբունի ամրոցի, Գառնիի տաճարի, Հովհաննես Թումանյանի տուն-թանգարան (Գսեղ) վերականգնման աշխատանքները: 1973-1978 թթ եղել է ՀԽՍՀ մշակույթի նախարարության մշակութայության վարչական հիմնարկների վարչության պետ, 1978-1985 թթ.՝ ՀԱՊԹ տնօրեն, 1984-1985 թթ.՝ միաժամանակ՝ ՀՊՊԹ տնօրեն: 1988-1991 թթ. զբաղեցրել է ՀԽՍՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության և օգտագործման գլխավոր վարչության պետի պաշտոնը, 1992-1995 թթ.՝ ՀՀ ԳԱԱ փոխնախագահ: Լավբենտի Բարսեղյանը մի շարք թանգարանների գիտական ցուցադրությունների հեղինակ է: Նրա Աշխատությունները վերաբերում են հայ ժողովրդի ծագման ու կազմավորման հարցերին նվիրված պատմագիտական և արդյուրագիտական հետազոտությունների ամփոփմանը, Հայոց ցեղասպանությանը:

Անընդունելի է Ավստրալիայի Հայոց Թեմը դատապարտում է Երուսաղեմի Պատրիարքին

05.12.2014

Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի Հայոց Թեմի Թեմական Խորհուրդը տարածել է պաշտոնական հայտարարություն, որում խոր մտահոգություն է հայտնել Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքի վերջին հրապարակային նամակի առիթով: Հայտարարությունում, մասնավորապես, ասվում է. «Ավստրալիոյ և Նոր Զելանդիայի Հայոց Թեմի Թեմական Խորհուրդը խոր հիասթափությամբ մտահոգում է Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք Նուրհան Արք. Մանուկեանի կողմէ հրապարակուած ողջմտութենէ հետո նամակով՝ ուղղուած ընդդէմ Ամենայն Հայոց Հայրապետին, Եպիսկոպոսաց բարձրագոյն ժողովին և բարձրաստիճան եկեղեցականներու: Թեմական Խորհուրդի մը պարտականութեան ծիրին մէջ չէ Պատրիարքի և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի միջեւ եղած խնդիրներուն միջամտիս ըլլալ: Սակայն նկատի առնելով որ Նուրհան Արք. Մանուկեան Պատրիարքը Երուսաղեմի Հայոց, իր նամակը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին համաճանգի միջոցաւ տարածած է աշխարհով մէկ, նաեւ որ Ավստրալիայի մէջ կան բազմաթիւ նախկին Սուրբ Տեղեաց քաղաքացիներ , որոնք մտահոգուած են ստեղծուած այս շփոթով, մանաւանդ որ Թեմիս Առաջնորդի անունն ալ շահարկուած է սոյն գրութեան մէջ, ստիպեցին մեզի կատարել սոյն յայտարարութիւնը: Նախ, ռեւէ անձի առաւել եւս բարձրաստիճան եկեղեցականի չի պատշաճիր նման ոճով, լեզուով և դարձուածքներով արտայայտուիլ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հասցէին նոյնիսկ եթէ՛ ճշմարիտ կէտեր ըլլային իր ըսածին մէջ: Պատշաճ և Պարտ է

որ մարդ չիջնէ շուկայի մակարդակին այլ պահպանէ տարրական քաղաքավարութիւնը յօգուտ Հայ Եկեղեցւոյ ընդհանուր շահերուն: Նման արտայայտութիւն կը պահարակէ նոյն ինքն զայն գողոր: Նուրհան Պատրիարք երկու երեւոյթներ կը նշէ որպէս առիթ իր գայրոյթին: Առաջին՝ Պարետ Ծ. Վրդ. Երեցեանի եպիսկոպոսութեան հարցը: Ծիշտ է որ Երուսաղեմի Տնօրէն ժողովը ներկայացուցած է Հայր սուրբի թեկնածութիւնը եպիսկոպոսութեան՝ Էջմիածին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը արդէօք իրաւունք չունի նայելու թէ ենթական արժանի է կամ ոչ: Մարդիկ այն Թեմերէն ուր Հայր Սուրբը պաշտօնավարած է լաւ չեն արտայայտուած անոր մասին եւ նոյնիսկ Առաջնորդներ տուեալ թեմերու չեն պաշտպանած անոր թեկնածութիւնը. տակաւին տարիներ առաջ Հայր Սուրբը երբ ժառանգաւորացի տեսուչ էր աշակերտներ ծեծելու խնդրաբարոյց դէպքով դատրեցուած է իր պաշտօնէն: Մեզի չիյնար Հայր Սուրբը պաշտպանել կամ մեղադրել, սակայն Պատրիարքի պարտականութիւնն է իր միաբանը պաշտպանել և ձեւեր գտնել իր նպատակին հասնելու. այս գրութիւնը աւելի վնաս կը բերէ և Հայր Սուրբին և Պատրիարքին: Նուրհան Սրբազան կրնար սորվիլ իր ուսուցիչն՝ Եղիշէ Պատրիարքէն, անցեալին անոր ալ եպիսկոպոսութեան ներկայացուցած միաբանները մերժուեցան Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմէ, Եղիշէ Պատրիարք որոշ ժամանակ համակերպեցաւ սակայն ժամանակը և ձեւը գտաւ Վեհափառ Հայրապետի իր իսկ առած որոշումը վերանայիլ տալու: Երկրորդ հարցը կանոնական բնոյթ ունի, տարիներէ ի վեր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութիւնը կ'աշխատի ընդհանուր օրէնսդրութիւն մը հաստատել մեր ողջ եկեղեցւոյ համար, այս ուղենիչը վերջին երկու մասնակի Թեմական-Պատգամաւորական ժողովներու քննարկման նիւթ եղաւ (այս ժողովներուն մասնակցած են մեր բոլոր առաջնորդները և Թեմական աշխարհիկ պատգամաւորները 134 անձ, ինչ որ զայն կը դարձնէ ժողովրդավարական և օրինական պատկառելի մարմին մը) և ամէն մէկ կէտ կամ դրոյթ քուէի դրուելով է որ որդեգրուեցաւ: Այս տարուան Սեպտեմբերի ժողովին Երուսաղեմի միաբանները որոշ կէտերու վերաբերեալ վերապահուած արտայայտեցին և ժողովը առիթ տուաւ որպէսզի անոնք մտածէին և համաձայնութեան եզր մը գտնուէր և ժողովի աւարտին թուեցաւ թէ այդ համաձայնութիւնը եղած էր. սակայն ի գարնանը բոլոր ժողովականներուն՝ Երուսաղեմէն տեղացած բողոքի կարկուտն էր՝ Պատրիարքի գրչով: Ինչպէս Միքայէլ Սրբազան բացատրած է իր գրութեան մէջ հարցը շատ յստակ է ինչպէս առաջ, նոյնն է և այսօր. այսինքն Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքութիւնը մաս կը կազմէ Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին Ի գլուխ ունենալով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը և անոր Գահակալը, որուն և ենթակալ են ևս Երուսաղեմի և Պոլսոյ Պատրիարքութիւնները ի հոգեւորս: Պատրիարքութիւնները ինքնավար են, այսինքն իրենց ներքին գործերուն մէջ ազատ են տնօրինելու ինչ որ հարկ է, սակայն ինքնագլուխ չեն, այսինքն չեն կարող խօսիլ ընդհանուր Հայ Եկեղեցիի անունով կամ ներկայացնել Հայ Եկեղեցին: Եթէ Էջմիածինը խանութի Երուսաղեմի գործերուն այն կը բխի և Սուրբ Յակոբի և ընդհանուր Հայ Եկեղեցւոյ շահերէն: Օրինակ մը անցեալէն երբ խնդիրը ներսէն ծագած է, երբ ձեռագիրներու գողութեան հարցը եղաւ, Էջմիածինը կանգնեցաւ պաշտպանելու Սուրբ Յակոբի շահերը. արտաքին միջամտութիւն՝ երբ Իսաարայելեան բանակը փորձէց Պարոն Տերի Վանքապատկան կայուածը խլել կամ բաժնետէրով անօգուտ դարձնել, Էջմիածինը իր թեմերով ոտքի կանգնեցաւ պաշտպանելու Սուրբ Յակոբի իրաւունքները: Եթէ նոյնիսկ դրոյթներ կան այս ուղենիչի մէջ որոնք չեն յարմարիր Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարքութեան, Պատրիարքը կարող է այդ հարցերը առանձին քննարկել Ամենայն Հայոց Հայրապետին հետ կամ ներկայացնել ժողովին, որուն և Համանախագահն է ինք: Պատրիարքի նամակը նման քայլի նշոյլ մը իսկ չի թելադրէ: Հարցը Պատրիարքին է, պարտէ՞ք իջած էք պտուղ ուտելու՞ թէ պարտաբար ծեծելու... Ինչ կը վերաբերի մեր Առաջնորդին Պատրիարքի կցած ածականին, շատ դիւրին է ռեւէ անձ վատաբանել կամ մեղադրել, կարելի է արդէօք մէկ օրինակ բերել անոր նիւթապաշտութիւնը հաստատելու. Հայկազուն Սրբազան իր երկար

պաշտոնավարության ընթացքին ԱՄՆ Արևելեան Թեմի մեջ որևէ ծուխ է նման «որակավորում» չէ ստացած, երբ կարիքը եղաթողուց իր պաշտոնը եւ գնաց ծառայելու Մայր Աթոռ Պատրիարքի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրաւերին անսայով, առանց հարցնելու թէ Մայր Աթոռը ինչպէս պիտի վարձատրէր զինք, իսկ այսօր որպէս Առաջնորդ Աստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի Հայոց թեմին, շատ աւելի նուազ կը վարձատրուի քան Ֆիլատէֆիա հովիւ եղած ժամանակ, չնայած իր պաշտոնավարած աշխարհագրական ընդարձակ տարածքին եւ բազմազբաղութեանը: Գուցէ Պատրիարքը այլ բաներ գիտէ՝ կուզէինք լուսարանուիլ...

Հայկազուն Սրբազան ծառայած է Մայր Աթոռին եւ Վազգէն Ա, եւ Գարեգին Ա եւ կարող է նաեւ ծառայել Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, անոր համար Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինն է մնայուն Սրբութիւնը, Կաթողիկոսներ ժամանակաւոր պահապաններն են այդ Սրբութեան: Հայկազուն Սրբազանին Եպիսկոպոսութիւն առաջարկուած է եւ Վազգէն Ա Կաթողիկոսէն 1991-ին, եւ Գարեգին Ա Կաթողիկոսէն 1997-ին, եւ Գարեգին Բ Կաթողիկոսէն 2000-ին, եթէ ան փառքէ կամ Եպիսկոպոսացաւ: տառապէր այս առիթները չէր փախցներ...

Նորիսան Պատրիարք անխոհեմօրէն այս յոյժ վտանգաւոր եւ անտեղի երկպառակութիւնը ստեղծեց մեր Եկեղեցւոյ մէջ, կ'աղօթենք որ Ան իմաստութիւն եւ խոհեմութիւն ունենայ եւ միջոցներ գտնէ այս շփոթը վերացնելու...

Աստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի Հայոց Թեմի Թեմական խորհուրդը անընդունելի կը համարէ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքի նման անհանդուրժողական կեցուածքը, որը միանգամայն պառակտիչ կրնայ ըլլալ, եւ միանալով Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ անդատանին մէջ խաղաղութեան կոչով հանդէս եկող շատ հայորդիներու՝ կ'աղօթէ առ Բարձրեայն Աստուած, որպէսզի կրկին սէր եւ համերաշխութիւն տիրէ Հայրապետական եւ Պատրիարքական այրոջներու միջեւ»:

**Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի
Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Ս Փ Յ Ո Ւ Ռ Ք Ի
Ն Ա Խ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Մ Ա Մ Ո Ւ Լ Ի Ե Վ
Հ Ա Ս Ա Ր Ա Կ Ա Յ Ն Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Հ Ե Տ
Կ Ա Պ Ե Ր Ի Վ Ա Ր Չ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն**

25.12.2014թ.

**ՀՀ սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի
տարեկան
հաշվետու մամուլի ասուլիսը**

Դեկտեմբերի 25-ին տեղի ունեցավ ՀՀ սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի տարեկան ամփոփիչ մամուլի ասուլիսը:

Նախարարը տեսաշարով ներկայացրեց նախարարության կողմից իրականացրած ծրագրերը: Նա նշեց, որ նախարարության նախաձեռնած ծրագրերը բոլորն էլ կատարվել են, իսկ առանձին դեպքերում գերազանցվել են նախանշված ցուցանիշները: Նա ընդգծեց, որ նախարարությունը գործակցում է 21 համահայկական կազմակերպությունների և կառույցների հետ և այս տարի սեպտեմբերի 19-21-ն անցկացված Հայրենիք-Սփյուռք V-րդ համաժողովը համախմբեց ու աշխարհի 62 երկրից Հայրենիք բերեց հայկական կազմակերպությունների ու կառույցների 1100 ղեկավարների և ներկայացուցիչների:

Նախարարն ասաց, որ ՀՀ սփյուռքի նախարարությունը իրականացրել է 2014թ. երեք գերակա խնդիրներից բխող միջոցառումներն ու ծրագրերը:

Նախարար Հրանուշ Հակոբյանը կարևորեց 2014թ. հուլիսի 7-ից օգոստոսի 2-ը Երևանում կայացած «Սփյուռք»

ամառային դպրոց ծրագիրը, որն ընթացել է 6 ուղղություններով՝ Հայոց լեզվի արագացված ուսուցում, Սփյուռքի ուսուցիչների վերապատրաստում, ազգային երգի ու պարի դասընթացներ, սփյուռքահայ երիտասարդ առաջնորդների ամառային դպրոց, սփյուռքահայ լրագրողների ամառային դպրոց, Սփյուռքի համայնքային գործի կազմակերպիչների դասընթացներ: Ծրագրին մասնակցել են 222 սփյուռքահայ՝ աշխարհի 22 երկրից:

Հուլիս-հոկտեմբեր ամիսներին իրականացվել է «Իմ Հայաստան» համահայկական փառատոնը, որին մասնակցել է՝ նախատեսված 1000-ի փոխարեն, շուրջ 1500 սփյուռքահայ՝ աշխարհի 16 երկրից: «Իմ Հայաստան» փառատոնն իր մեջ ներառել է. «Պարավեստի օրեր» (հուլիսի 1-10-ը, 37 պարախույժ՝ աշխարհի 12 երկրից), «Խմբերգային արվեստի օրեր» (օգոստոսի 1-5-ը, աշխարհի 9 երկրից ժամանած 15 և Հայաստանյան 4 երգչախումբ), «Ամուսնի երեկո» (օգոստոսի 16-ին, 20 ասմունքող՝ աշխարհի 5 երկրից), «Գուրուկի փառատոն» (սեպտեմբեր 20-24-ը, 14 դուրուկահարներ՝ աշխարհի 5 երկրից և Արցախից), «Հայ երգի օր» (սեպտեմբերի 25-ին, 30 երգիչներ և երաժիշտներ Սփյուռքից և Հայաստանից) փառատոններ:

2014թ. Սփյուռքի երիտասարդների հայրենաճանաչության «Արի տուն» ծրագիրն ընթացել է 8 փուլով, նախատեսված 1000-ի փոխարեն մասնակցել է 1071 երիտասարդ՝ աշխարհի 31 երկրից, այդ թվում՝ առաջին անգամ Դիարբեքից ժամանած 48 իսլամացած հայերից բաղկացած խումբը, դրանից գատ՝ ծրագրի ճամբարային փուլին մասնակցել են նաև Արցախից 80, Միսիանից՝ 20 և հայաստանյան հյուրընկալ ընտանիքներից՝ 200 երիտասարդներ:

Նախարար Հրանուշ Հակոբյանը հանգամանալից անդրադարձավ «Սփյուռքահայերի ինտեգրման գործընթացի կազմակերպում» ծրագրին, նշեց, որ լուծվել են Հայաստանում հաստատված, սիրիահայերի, իրաքահայերի, Ուկրաինայից և այլ երկրներից եկած սփյուռքահայերի բազմաթիվ իրավական, սոցիալական, առողջապահական, կրթական խնդիրներ, կազմակերպվել են մշակութային միջոցառումներ: Փոփոխություններ են կատարվել մի շարք իրավական ակտերում, որոնք վերաբերել են ՀՀ մուսթի արտոնագրի ստացմանը, կացության կարգավիճակ ձեռքբերմանը, պետական տուրքերի վճարմանը և այլն: 2014թ. հունվար-հոկտեմբեր ամիսներին ՀՀ քաղաքացիություն է ստացել 3300 սիրիահայ:

Տարվա ընթացքում իրականացվել է «Մեր Մեծերը» ծրագիրը: Կազմակերպվել են բազմաթիվ միջոցառումներ նվիրված 2014թ. հանրահռչակված «Մեր Մեծեր»-ին (Կոմիտաս, Հովհաննես Թումանյան, Սիամանթո, Արշիլ Գորկի, Գալուստ Կյուլայենկյան):

Կազմակերպվել է 9 համաժողով: Իրականացվել են երեք տարածաշրջանային՝ «Մերձավոր Սփյուռքի կրթամշակութային աջակցության», «ԱՊՀ տարածաշրջանային հայկական համայնքների կրթամշակութային խնդիրների լուծմանն օժանդակության», «Ավստրալիայի հայ համայնքների կրթամշակութային խնդիրների լուծմանն աջակցության» ծրագրերը:

2014թ սփյուռքի հիմնախնդիրների վերաբերյալ ՀՀ սփյուռքի նախարարության պատվերով ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտները, ԵՊՀ-ն և այլ գիտական կենտրոններ իրականացրել են հետազոտություններ, հրատարակվել է 12 գիրք:

2500 տպաքանակով հրատարակվել է 2013թ. «Սփյուռք» տարեգիրքը, երկու նոր տարբերակով արևելահայերեն-ռուսերեն և արևմտահայերեն-անգլերեն:

Իրականացվել են շուրջ 4 տասնյակ մշակութային միջոցառումներ:

Գործել են նախարարության 6 կայքերը, 2014թ. մեկնարկել և հեռարձակվել է հայոց լեզվի հեռուստադպրոցի 34 հեռուստադաս, տարբեր հեռուստաայլքներով հեռարձակվել է նախարարության ավելի քան 150 հաղորդում և կազմակերպվել է 160-ից ավելի տաղավարային հաղորդում, նախարարության պատվերով նկարահանվել է 10 ֆիլմ, նույնքան սոցիալական գովազդ: Միջուռքի 20 երկրների հայ համայնքների հետ կազմակերպվել է ավելի քան 20 հեռակոնֆերանս:

2014թ. **Սփյուռք է առաքվել է 40.000 կտոր դասագիրք և ուսումնաօժանդակ նյութեր: Տարվա ընթացքում սփյուռքյան կառույցների, հայաստանյան կազմակերպությունների ու անհատների տրամադրվել է 12.000 կտոր նախարարության պատվերով հրատարակված գրքեր, ձայնասկավառակ, խտասալիկ, ՀՀ պետական խորհրդանշանների փաթեթներ և այլն:**

Մահացել է Վահան Հովհաննիսյանը

28.12.2014

Դեկտեմբերի 28-ին երկարատև և ծանր հիվանդությունից մահացել է ՀՅԴ-ական հայտնի գործիչ, Գերմանիայում Հայաստանի դեսպան Վահան Հովհաննիսյանը:

Վահան Էդուարդի Հովհաննիսյանը ծնվել է 1956թ. օգոստոսի 16-ին, Երեւանում:

Վահան Հովհաննիսյանը 1978 թվականին ավարտել է Մոսկվայի մանկավարժական համալսարանը գիտական կոչումներով պատմության և հնագիտության մեջ: 1978-1980 թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Հաջորդ ինը տարիները «Էրեբունի» թանգարանում եղել է գիտաշխատող և գիտահետազոտական բաժնի վարիչ: 1989 թ. Հովհաննիսյանը գիտաշխատող է եղել ԳԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտում:

1990-1992 թթ. Վահան Հովհաննիսյանը մասնակցել է Արցախի ազատագրական պայքարին: Նաև անդամագրվել է ՀՅԴ Հայաստանի Կենտրոնական կոմիտեին և 1992-1995, անդամ է եղել ՀՅԴ-ի բյուրոյին: 1995-1998 թթ. բանտարկված է եղել՝ քաղաքական դրդապատճառներով (հետագայում չհաստատված մեղադրանքներով):

1998-1999 թթ. աշխատել է ՀՀ նախագահի խորհրդական, տեղական ինքնակառավարման հարցերով հանձնաժողովի նախագահ:

1999-2003 թթ.՝ ԱԺ պատգամավոր է եղել (թիվ 17 ընտրատարածք): Ընտրվել է ՀՀ ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության և ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ:

2003, 2007, 2012 թվականներին ԱԺ պատգամավոր է ընտրվել ՀՅԴ համամասնական ընտրացուցակով: Հունիսի 12, 2003-ին և 2007-ին ընտրվել է ԱԺ նախագահի տեղակալ, հրաժարական է ներկայացրել 2008թ.: Հովհաննիսյանը ՀՅԴ-ի թեկնածուն էր 2008 Հայաստանի նախագահական ընտրություններին:

2013թ. դեկտեմբերի 28-ին ՀՀ նախագահի հրամանագրով նշանակվել է Գերմանիայի Դաշնային հանրապետությունում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան:

Լուրեր Հայաստանից - NEWS.am

Այսուհետ ամեն տարի Ամանորի գիշերը կկատարվի նոնօրինք

29.12.2014

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի տնօրինությամբ հաստատվել է օրհնության նոր կարգ, որի համաձայն՝ ամեն տարի Ամանորի գիշերը՝ ժամը 00.30-ին, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում և Հայ Եկեղեցու բոլոր եկեղեցիներում Գոհաբանական մաղթանքի ավարտին կկատարվի նոնօրինքի արարողություն:

Հայկական ավանդության մեջ նուրը՝ իբրև ազգային խորհրդանիշ, կրում է կյանքի, ծաղկունքի և առատության իմաստը: Քրիստոնեական խորհրդաբանության մեջ նուր խորհրդապատկերն է Հիսուս Քրիստոսի հեղած արյան՝ խորհրդանշելով նաև Տիրոջ հրաշափառ Հարությունն ու Աստծու շնորհների բազմազանությունը: Հայոց Եկեղեցու վարդապետների և հայրերի մեկնություններում նուրը ներկայացվում է նաև այն խորհրդաբանությամբ, որ նռան հատիկների պես Եկեղեցու անդամները շատ ու բազմատեսակ են, սակայն պատված են նռան նման պինդ կեղևով՝ միավորված լինելով մեկ Եկեղեցու մեջ:

Այս պատճառով նռան խորհրդաբանությունը լայնորեն օգտագործվել է հայկական եկեղեցական ճարտարապետության, արվեստի և մանրանկարչության մեջ:

Հորդորում ենք մեր ժողովրդին մասնակցելու Գոհաբանական մաղթանքին և նոնօրինքին:

Լուրեր Հայաստանից - NEWS.am

Արցախ

**Դակարի գազաթանաժողովը
բանաձև է ընդունել Լեռնային
Ղարաբաղի խնդրով**

01.12.2014

Դակարում ընթացող Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպության XV-րդ գազաթանաժողովն ընդունել է Ճգնաժամային իրավիճակների հանգուցալուծման եւ խաղաղության ամրապնդման վերաբերյալ եզրափակիչ բանաձևեր, որտեղ Հայաստանի առաջարկությամբ ամրագրվել է Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպության անդամ պետությունների լիակատար աջակցությունը՝ դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների կողմից գործադրվող ջանքերին: «Կոչ ենք անում հակամարտության բոլոր կողմերին զերծ մնալ ուժի եւ ուժի սպառնալիքի կիրառումից, ինչը կարող է վտանգել կարգավորման խաղաղ գործընթացը, շարունակել բանակցությունները Մինսկի խմբի համանախագահների միասնական եւ անբաժան հենք հանդիսացող առաջարկությունների հիման վրա՝ մասնավորապես՝ ուժի եւ ուժի սպառնալիքի չկիրառման, տարածքային ամբողջականության եւ ժողովուրդների իրավահավասարության եւ ինքնորոշման իրավունքի սկզբունքների հիման վրա», – ամրագրված է Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպության XV-րդ գազաթանաժողովի եզրափակիչ բանաձևում:

[Լուրեր Հայաստանից - NEWS.am](http://www.news.am)

**Ամերիկացի կոնգրեսականները
շեշտադրել են ԼՂՀ ճանաչման
անհրաժեշտությունը (ֆոտո)**

03.12.2014

Վաշինգթոնում աշխատանքային այցով գտնվող ԼՂՀ Ազգային ժողովի նախագահ Աշոտ Դուլյանը դեկտեմբերի 2-ին ԱՄՆ Կոնգրեսում առանձին հանդիպումներ է ունեցել Կոնգրեսի անդամներ Լինդա Սանչեսի, Ադամ Շիֆի, Դեվիդ Միսիլինի եւ Կոնգրեսի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Էդ Ռոյսի հետ եւ նրանց ներկայացրել Արցախի եւ տարածաշրջանի վերջին զարգացումները:

Աշոտ Դուլյանը բարձր է գնահատել Կոնգրեսի անդամների անաչառ եւ համարձակ դիրքորոշումն ադրբեջանա-դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում, մասնավորապես, հուլիս-օգոստոս ամիսներին եւ նոյեմբերի 12-ին ադրբեջանական կողմի կազմակերպած սադրանքներին արագ արձագանքումը եւ դատապարտումը: Հանդիպումների ընթացքում գրուցակիցներն անդրադարձել են Միացյալ Նահանգների եւ Արցախի միջև հարաբերությունների ընդլայնման հեռանկարներին, կարելու էլ քաղաքական ու տնտեսական կապերի զարգացումը, ինչպես նաև քննարկել սոցիալական ծրագրերի իրականացման հնարավորությունները:

Նույն օրն ԱՄՆ Կոնգրեսում տեղի է ունեցել ԼՂՀ անկախության 23-րդ տարեդարձին նվիրված միջոցառումը: Հանդիսավոր երեկոն կազմակերպել էին Կոնգրեսի հայկական հարցերով հանձնախումբը, ԱՄՆ-ում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունը, Միացյալ Նահանգներում Արցախի Հանրապետության մշտական ներկայացուցչությունը եւ Ամերիկայի Հայ դատի հանձնախումբն ու Ամերիկայի հայկական համագումարը: Միջոցառմանը մասնակցել են մի շարք կոնգրեսականներ, ովքեր իրենց ելույթներում շնորհավորել են ԼՂՀ ժողովրդին եւ միջոցառման մասնակիցներին, անդրադարձել պետականաշինության ժողովրդավարական ընթացակարգերին եւ անկախ պետականության կառուցման գործում Արցախի ձեռքբերումներին: Կոնգրեսականների ելույթներում զերակշռում էր Արցախի Հանրապետության միջազգային ճանաչման անհրաժեշտության շեշտադրումը: Միջոցառմանը ելույթ են ունեցել նաև ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպան Տիգրան Սարգսյանը եւ ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչ Ռոբերտ Ավետիսյանը: Երեկոյին մասնակցում էին Վաշինգտոնի եւ մերձակա նահանգների հայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

ԼՂՀ անկախության հերթական տարեդարձին նվիրված միջոցառման գլխավոր բանախոսն Արցախի խորհրդարանի նախագահ Աշոտ Դուլյանն էր: Իր ելույթում Ա. Դուլյանը մասնավորապես ընդգծել է, որ Հարավային Կովկասում տեւական խաղաղության ու կայունության հաստատման միակ ճանապարհը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության փաստացի անկախության միջազգային ճանաչումն է եւ անվտանգության միջազգային երաշխիքներով նրան օժտելը: Խորհրդարանի նախագահի խոսքերով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում լավ գիտեն ազատության եւ այն պաշտպանելու ելած ժողովրդի

անվտանգության ու խաղաղության գինը, ինչի համար Արցախը ստիպված է պայքարել ամեն օր: Հանդիպումներին եւ միջոցառումներին ԼՂՀ ԱԺ նախագահին ուղեկցում են ԱՄՆ-ում եւ Կանադայում ԼՂՀ Մշտական ներկայացուցիչ Ռոբերտ Ավետիսյանը եւ ԼՂՀ ԱԳՆ միջազգային կառույցների ու հումանիտար համագործակցության վարչության պետ Արմինե Ալեքսանյանը:

Արեւմտյան Հայաստան

Բիթլիսում արդեն պաշտոնապես կա Վիլյամ Սարոյանի անվան փողոց

26.12.2014

Թուրքիայի Բիթլիսի նահանգապետ Օրհան Օզթուրքը վերջապես հաստատել է Բիթլիսի փողոցներից մեկը հայ գրող Վիլյամ Սարոյանի անունով վերանվանելու որոշումը: Թուրքական Milliyet-ի փոխանցմամբ՝ Բիթլիսի նահանգապետարանը հայտարարություն է տարածել, որտեղ նշվել է, թե նահանգապետ Օրհան Օզթուրքը ստորագրել է Բիթլիսի քաղաքապետարանի կողմից մի շարք թաղամասեր եւ փողոցներ վերանվանելու մասին որոշումները:

Նշվել է, որ նահանգապետը հաստատել է նաեւ Բիթլիսի փողոցներից մեկը հայ գրող Վիլյամ Սարոյանի անունով վերանվանելու որոշումը: Այսինքն, Բիթլիսում արդեն պաշտոնապես կա Վիլյամ Սարոյանի անունով փողոց: Նշենք, որ ամիսներ առաջ Բիթլիսի քաղաքապետարանի ավագանին ձայների մեծամասնությամբ որոշվել էր Սափքոր փողոցը, որտեղ ապրել են Սարոյանների ընտանիքը, վերանվանել Վիլյամ Սարոյանի անունով: Լուսանկարները՝ Նարեկավանք տուրի

Թուրքական գյուղի բնակիչները կամավոր խնամում են հայերի գերեզմանները

25.12.2014

Թուրքիայի Յոզգաթ նահանգի Բուրունքչլա գյուղի բնակիչները խիստ առանձնացել են Թուրքիայի շատ բնակավայրերի բնակիչներից: Նրանք կամավոր խնամում եւ մաքրում են հայերի գերեզմանները՝ օրինակելի վարքագիծ ցույց տալով:

Թուրքական Radikal-ի փոխանցմամբ՝ Յոզգաթի Սարըքչալա շրջանի Բուրունքչլա գյուղի բնակիչները հիշում են ժամանակին իրենց հետ միասին ապրած հայ հարեւաններին եւ լավ հիշողությունները ստիպում է նրանց պահպանել նախկին հարեւանների գերեզմանները: Բուրունքչլայի գյուղապետ Նեջաթի Յաչընը նշել է, թե իրենք մինչեւ 1966 թվականը միասին են ապրել հայերի հետ: Նրա խոսքով՝ հեռանալուց հետո հայերի մի մասը ամեն տարի այցելում են թե գյուղացիներին, թե իրենց հարազատների գերեզմաններին: «Նախկին քայմաքամը մեր հայ եղբայրների գերեզմանոցը պատով շրջապատեց, որ անձանոթները չվնասեն գերեզմանները: Դրանից հետո էլ գյուղացիները կամավոր խնամում եւ մաքրում են հայերի գերեզմանները», -ասել է գյուղապետը: Լուրեր Հայաստանից - NEWS.am

Միլյուրք

Դատապարտում ենք

Աշխարհի բոլոր երկրներում առկա են կաշառակերությունն ու ոտնձգությունները զանազան մակարդակներով, սակայն մեր հայերիս համար չափազանց ցավալի է, երբ երազային մեր Հայրենիքում գիշատիչ գայլերի նման որոշ իշխանավորներ երկիրը տարել են կործանման եզրին:

Ազգային Ժողովում և զանազան հանգամանքներում, երբ այդպիսիները շկարողացան հանդուրժել ընդդիմադիր ուժի օրինական հարցադրումները, երբ նրանք ի գործու չեղան պատասխանել մի քանի տասնյակ յուրջ եւ հիմնական հարցերին, դիմեցին իրենց վերջին ֆաշիստական միջոցներին, աշխատեցին ազատատենչի և արդարություն պահանջողին ահաբեկել, բանդարկել, ծեծել դարանակալած ավազակների նման:

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոնը գիտակցում եւ խորապես հավատում է, որ Հոկտեմբերի 27-ի ազգային ոճրագործությունը քողարկված մնալով և նրա իսկական հրահրողներին ու կազմակերպիչներին

չպատժելով, սպասելի էր, որ այդպիսի անօրինականություններ օրըստօրե զարգանան եւ արդարությունը բոլորովին ի չիք դառնա այդպիսի անօրինական իշխանությունների կողմից, ուսի գալիս ենք խստիվ դատապարտելու Ազգային Ժողովի պատգամավոր Արամ Մանուկյանի և ազատամարտիկ հայ հայրենանվեր այրերի դեմ գործած այդպիսի զագրելի ոտնձգությունները: 1999 թվականի հոկտեմբերի 27-ից հետո, Հայ Ժողովրդի պատմության էջերը արդեն մթազնած ու սեւ են միջին այն օրը, երբ Հայոց արևը նորից կծագի եւ լույս ու հույս և հավատք կբերի մեր չարքաշ ժողովրդին ու դարերով տանջված մեր սրբազան Հայրենիքին:

Հայկական ՌԻսումնասփրությունների Կենտրոն
Տորոնտո

Միջազգային

Բոլիվիայի խորհրդարանը Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող բանաձեւ է ընդունել

30.11.2014

Բոլիվիայի խորհրդարանի Օրենսդիր ժողովը միաձայն բանաձեւ է ընդունել՝ դատապարտելով Հայոց ցեղասպանության ժխտողական քաղաքականությունը եւ մարդկույան դեմ կատարված հանցագործությունը:

[Prensa Armenia](#)-ի փոխանցմամբ, բանաձեւն ընդունվել է նոյեմբերի 26-ին կայացած նիստում:

Սենատի գործող նախագահ Չոնիա Գարդիա Մելգարր հայտարարել է, թե «բանաձեւն ընդունվել է ԱԳՆ հավանությամբ, Սենատի եւ պատգամավորների պալատի կողմից»:

«Մենք մեր լիակատար աջակցությունը, համերաշխությունն ու բարեկամությունն ենք հայտնում հայերին եւ քրդերին, քանի որ մեր Պետական Սահմանադրությունը, որ օրենքների օրենքն է, ոչ է ասում խորականությանը, մարդու իրավունքների խախտումներին եւ ցեղասպանություններին», - նշել է նա:

Նա հավելել է, որ նկատի ունեն 1915-23 թվականներին հայերի դեմ Թուրքիայի պետության գործած հանցանքը:

Բանաձեւի ամբողջական տեքստը հետեւյալն է՝ «Բոլիվիայի Օրենսդիր ժողովը կհսում եւ գորակցում է հայ ժողովրդի պահանջատիրական պայքարը՝ հանուն մարդու իրավունքների պաշտպանության, ճշմարտության եւ արդարության հաստատման: Ժողովը հայտարարում է իր գորեղ հանձնառությունը մարդու իրավունքների եւ արդարության պաշտպանության ուղղությամբ եւ դատապարտում Հայ ժողովրդի դեմ գործադրված ցեղասպանության եւ կրած տառապանքների ժխտման քաղաքականությունը»:

Բոլիվիայի Սենատի փոխնախագահ. Մեր գորակցությունն ենք հայտնում հայ ժողովրդին

01.12.2014

Նոյեմբերի 30-ին Բուենոս Այրեսի Հայ Առաքելական Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ մայր տաճարում կիրակնօրյա պատարագից հետո տեղի ունեցավ Բոլիվիայի Սենատի եւ Պատգամավորների պալատի կողմից՝ Օսմանյան կայսրության իրականացրած 1915թ. Հայոց ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ փաստաթղթերը Արգենտինայում ՀՀ դեսպան Վահագն Մելիքյանին եւ Արգենտինայի Հայոց թեմի առաջնորդ, Գերաշնորհ Տեր Գիսակ Արքեպիսկոպոս Մուրադյանին հանձնելու արարողությունը:

ԱԳՆ մամուլի ծառայությունից հայտնում են, թե միջոցառմանը, որպես հատուկ հյուրեր, հրավիրված էին Բոլիվիայի Սենատի նախագահի տեղակալ, Սենատի գործող նախագահ Սոնյա Գուարդիա Մելգարր եւ Պատգամավորների պալատի պատգամավոր Ֆարիդես Վալա Սուարես դե Սուարեսը:

Իր ելույթում Տիկին Սոնյա Մելգարր, անդրադառնալով Բոլիվիայի խորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը, նշեց, որ Բոլիվիայի ժողովուրդն ու իշխանությունները ոչ միայն իրենց համերաշխությունն ու գորակցությունն են հայտնում հայ ժողովրդին՝ հանուն արդարության պայքարի գործում, այլ նաեւ դատապարտում են 1915թ. Օսմանյան կայսրության կողմից իրականացված Հայոց ցեղասպանության փաստի ժխտողականության ցանկացած դրսեւորում: Նա ընդգծեց նաեւ, որ միայն Հայոց ցեղասպանության ճանաչման եւ դատապարտման միջոցով հնարավոր կլինի ազգերի եւ պետությունների կյանքում կանխարգելել նման ոճիրների կրկնությունը:

Իր ելույթում դեսպան Մելիքյանը Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունների անունից խորին երախտագիտություն հայտնեց Բոլիվիայի ժողովրդին եւ իշխանություններին այս կարեւոր եւ պատմական իրադարձության կապակցությամբ: Ըստ դեսպանի՝ Հայոց ցեղասպանության հարյուրամյա տարելիցի նախաշեմին Բոլիվիայի կողմից այս ճանաչումը նոր էջ է բացում Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացում եւ եւս մեկ անգամ ապացուցում, որ ժխտողականության եւ մերժողականության քաղաքականությունը ի գորու չէ պայքարելու արդարության եւ ճշմարտության հաստատման դեմ:

Բոլիվիայի խորհրդարանի երկու պալատների կողմից ընդունված փաստաթղթերում մասնավորապես հայտարարվում է. «1915 թվականի ապրիլի 24-ի գիշերը Օսմանյան կայսրության իշխանությունները, «Միություն եւ առաջադիմություն» կուսակցության առաջնորդները,

երիտօրքերը սկսեցին հայ մտավորականների, քաղաքական գործիչների, գիտնականների, գրողներին, արվեստի գործիչների, հոգեւորականների, բժիշկների, հասարակական գործիչների եւ մասնագետների ձերբակալությունները, ծրագրված արքայազնները, իսկ այնուհետեւ պատմական Արեւմտյան Հայաստանի եւ Անատոլիայի տարածքներում հայազգի քաղաքացիական բնակչության զանգվածային ջարդերը»:

Խորհրդարանի երկու պալատները «հաստատում են իրենց հավատարմությունը մարդու իրավունքներին, ճշմարտության եւ արդարության արժեքներին, արտահայտում են իրենց գորակցությունը եւ դատապարտում Հայոց ցեղասպանության եւ հայ ժողովրդի դեմ իրականացված մարդկային ծանր հանցագործության ժխտողականության քաղաքականությունը»:

Այս քայլով Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին ընդառաջ, Բոլիվիան իր կարեւոր ներդրումը բերեց պատմական արդարության վերականգնման, մարդկության դեմ հանցագործությունների ճանաչման, դատապարտման, կանխարգելման եւ ժխտողականության դեմ պայքարի վեհ գործում»:

Ֆրանսիայի Լուսինյան քաղաքում կտեղադրվի Լեւոն Վիին նվիրված խաչքար

13.12.2014

Նալբանդյանը շնորհակալ է Բոլիվիային՝ Ցեղասպանության ճանաչման առթիվ

01.12.2014

Հայաստանի ԱԳ նախարար Էդվարդ Նալբանդյանը հանդես է եկել հայտարարությամբ՝ Բոլիվիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման առթիվ:

Հայտարարությունում ասվում է.

«Մեր երախտագիտությունն ենք հայտնում Բոլիվիայի խորհրդարանի զույգ պալատներին, երկրի ղեկավարությանը եւ բարեկամ ժողովրդին՝ Օսմանյան կայսրությունում իրականացված Հայոց ցեղասպանության ճանաչման համար:

ՀՀ սփյուռքի նախարար Հանուշ Հակոբյանը, այսօր՝ դեկտեմբերի 13ին, աշխատանքային այցով մեկնում է Ֆրանսիա՝ մասնակցելու Լուսինյան քաղաքում Հայոց թագավոր Լեւոն Վիի, ֆրանսահայ նախկին ռազմիկների եւ Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված խաչքարի բացման արարողությանը:

Սփյուռքի նախարարության մամուլի ծառայությունից հայտնում են, որ խաչքարը տեղադրվում է Լուսինյանի քաղաքապետարանի, «Արարատ» ասոցիացիայի, «Ֆրանսահայ նախկին ռազմիկների եւ դիմադիրների ասոցիացիայի» եւ ֆրանսիայում Հայոց Ցեղասպանության 100րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող հանձնաժողովի համատեղ ջանքերով:

Այցի շրջանակներում ՀՀ սփյուռքի նախարարը կհանդիպի Հայոց Ցեղասպանության 100րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող՝ Ֆրանսիայի տարածաշրջանային հանձնախմբի, համայնքային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Իրանը հնարավորինս ամեն ինչ կանի Հայաստանի հետ գործակցությունը զարգացնելու համար

15.12.2014

Հայաստանի հետ երկկողմ հարաբերություններն ու համագործակցությունը զարգացնելու համար Իրանը կօգտագործի բոլոր հասանելի հնարավորությունները: Այդ մասին հայ-իրանական համատեղ հաճախորդի 12-րդ նիստի ժամանակ հայտարարեց Իրանի էներգետիկայի նախարար Համիդ Չիթչիանը:

Նրա խոսքով՝ երկրների միջև լավ քաղաքական հարաբերությունները տարածաշրջանի ոչ մի երկրի համար վնասակար չեն, հակառակը՝ նպաստում են մերձեցմանը, հաղորդում է IRNA գործակալությունը:

Չիթչիանը կրկին ընդգծեց, որ Հայաստանն ու Իրանը շատ մշակութային եւ պատմական ընդհանրություններ ունեն եւ այդ ընդհանուր գծերը բարիդրացիական քաղաքականության հետ մեկտեղ Հայաստանի անկախության ձեռքբերման պահից մինչեւ օրս հանգեցրել են երկկողմ հարաբերություններում առաջընթացային միտումին:

Իրանի նախարարը նշեց, որ վերջին երկու տարիներին որոշ խնդիրներ դանդաղեցրել են համագործակցության զարգացումը, սակայն այդ խնդիրները հարթվել են՝ շնորհիվ երկու կողմերից ներգրավված կազմակերպությունների ջանքերի:

Նախարարն ընդգծեց, որ բնական ռեսուրսները, ինչպիսիք են Հայաստանի ջուրն ու օգտակար հանածոները մի կողմից, եւ Իրանի ինժեներատեխնիկական եւ մարդկային ռեսուրսները՝ մյուս կողմից, ճանապարհ կհարթեն երկու երկրների միջև կապերի հետագա զարգացման համար:

ՀՀ-Իրան 3-րդ էլեկտրահաղորդման գծի շահագործումից հետո էլ.էներգիայի ծավալը կանի

15.12.2014

Հայաստանի եւ Իրանի էներգետիկայի նախարարներն ընդգծել են երրորդ բարձրավոլտ էլեկտահաղորդման գծի շինարարության անհրաժեշտությունը: Իրանը զգալի դիամց էլեկտրաէներգիա կստանա: Այս մասին նշել է Իրանի էներգետիկայի նախարար Համիդ Չիտչիանը, այսօր՝ դեկտեմբերի 15-ին Երեւանում ՀՀ էներգետիկայի նախարար Երվանդ Չախարյանի հետ համատեղ ասուլիսի ժամանակ:

Նրա խոսքով՝ էլեկտրաէներգիայի ծավալը կանի երրորդ էլեկտրահաղորդման գծի շինարարությունից հետո: Էլեկտրաէներգիայի ծավալը անի վրա կազդեն նաեւ հայկական կողմի հետ բանակցությունների ընթացքում ընդունված որոշումները:

Իր հերթին, Երվանդ Չախարյանը նշել է, որ տնտեսական գործարքների ծավալը երկու երկրների միջև կազմում է 300 մլն դոլար, եւ սպասվում է, որ այդ թիվը կրկնակի կանի, հաղորդում է իրանական IRNA գործակալությունը:

Երրորդ բարձրավոլտ էլեկտահաղորդման գիծը շահագործման կհանձնվի 2018 թվականին, որից հետո հաղորդվող էլեկտրաէներգիայի ծավալը կանի 2-3 անգամ, վստահեցրել է Չախարյանը:

[Լուրեր Հայաստանից - NEWS.am](http://www.news.am)

Իրաքի Քուրդիստանում հայերենը պետական լեզու է ճանաչվել

15.12.2014

Հյուսիսսահյան Իրաքի Քուրդիստանի ինքնավար հատվածում հայերենը եւս պաշտոնական լեզու է ճանաչվել: Ինչպես տեղեկացնում է Rudaw.net կայքը, Իրաքի Քուրդիստանի ինքնավար հարստվածի առաջնորդ Մեսուդ Բարզանին ստորագրել է լեզվի մասին օրինագիծը, որով քրդերենից եւ արաբերենից բացի հայերենը, թուրքմեներենը եւ ասորերենը դառնում են պաշտոնական լեզու:

Rudaw-ի հետ զրույցում Քուրդիստանի խորհրդարանի մամուլի խոսնակ Թարք Ջեւհերը նշել է, թե լեզվի մասին հիշյալ օրինագիծը խորհրդարանն ընդունել է 2014-ի հոկտեմբերի 29-ին եւ նոյեմբերի 20-ին ներկայացրել Մետուզ Բարզանիին:

Թարք Ջեւհերը շեշտել է, թե նոր օրինագիծով Քուրդիստանի ինքնավար հատվածի այն վայրերում որտեղ ապրում են հայեր, թուրքմեններ եւ ասորիներ, պաշտոնական լեզու է դառնում հայերենը, ասորերենը եւ թուրքմեներենը:

Քուրդ առաջնորդը Ցեղասպանության համար հայերից ներողություն է խնդրել 17.12.2014

Շվեդիայի մայրաքաղաք Ստոկհոլմում Թուրքիայի Մարդին քաղաքի քուրդ քաղաքապետ Ահմեդ Թուրքը 1915-ի Ցեղասպանության համար ներողություն է խնդրել հայերից: Թուրքական Marksist.org կայքի փոխանցմամբ՝ Շվեդիայի Սիգտունայի քաղաքապետարանի հրավերով Ստոկհոլմում գտնվող քրդական «Դեմոկրատական հասարակությունների կոնգրես»-ի նախկին առաջնորդ, Մարդինի քաղաքապետ Ահմեդ Թուրքը ելույթով հանդես է եկել կազմակերպված մի սեմինարում:

«Միջազգետը եւ Անատոլիան միմյանց հետ միասին ապրող տարբեր ժողովուրդներով են հարուստ, սակայն ամբողջ աշխարհը գիտի, որ այստեղ ապրած ժողովուրդները ցեղասպանության են ենթարկվել եւ ուժացվել:

1911-ին «Իթիհաթ վե թերաքի» (Երիտթուրքեր-խմբ) կուսակցության 3 առաջնորդ հանդիպեցին եւ պատմական որոշում կայացրեցին՝ քչացնել քրիստոնյաներին, սունի դարձնել ալեւիններին եւ ուժացնել քրդերին:

Ցավոք, այդ ծրագրի իրականացման ժամանակ 1915-ին քուրդ ժողովուրդը օգտագործվեց: Մենք դեռ վերապրում ենք այն ցավը, որ մեր պապերն ու հայրերը մասնակցել են այդ կոտորածներին: Մենք երբեք չենք մոռանա մեր եղբայրների ցավը»,-ասել է Ահմեդ Թուրքը՝ ներողություն խնդրելով հայերից, ասորիներից եւ եզդիներից:

Հասարակական

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԹՈՒՐԹԻԱՅԻ ՄԻՋԵՎ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼՈՒՄ ԿՆՔՎԱԾ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՈՒ 2 դեկտեմբերի 1920թ.

(Լիազորված անձինք, Հայաստանից՝ Իստիսյան, Գյուլխանդանյան եւ Կորգանյան, Թուրքիայից՝ Քյազիմ Կարաբեքիր փաշա, Համիդ Բեյ եւ Սուլեյման Բեջադի բեյ):

1. Պատերազմը Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ ավարտված է:

2. Հայաստանի եւ Թուրքիայի սահմանը սկսվում է այնտեղից, որտեղ Ղարա-սուն թափվում է Արաքսի մեջ մինչեւ Տիքնիսի հյուսիսարեւմտյան մասը, Մեծ Կեմոյից դեպի արեւմուտք, Կիզիլտայից դեպի արեւմուտք մինչեւ Մ. Աղբաբան, այնուհետեւ Շարուր-Նախիջևանի եւ Շահթախտի շրջաններով, որոնք գտնվում են Կակիդաղ... Կամասու լեռ...

Ղուրդ-Ղուլաղ գյուղ, Սաստ լեռ... Սարայ-բոլլաղ... Արարատ կայարան գծից հարավ մինչեւ Արաքս գետի այն տեղը, որտեղ Ղարա-Սու գետը թափվում է Արաքսի մեջ: Նախիջևանի, Շարուրի եւ Շահթախտի շրջաններում, որտեղ հետագայում հանրաքվեի միջոցով կհաստատվի հատուկ ադմինիստրացիա,

Հայաստանը պարտավորվում է չմիջամտել այդ ադմինիստրացիայի կարգին, անկախ այն բանից, թե ադմինիստրացիան որ կողմը կթեքվի: Այդ շրջանները ժամանակավորապես գտնվելու են պաշտպանության տակ:

3. 2-րդ հոդվածում մատնանշված նախկին եւ ներկա սահմանների միջեւ ընկած շրջաններում, այսինքն՝ ներկա պայմանագրով Թուրքիային զիջված շրջաններում, որոնք անվիճելի, պատմական, էթնիկական եւ իրավական կապ ունեն Թուրքիայի հետ,

Թուրքիայի... կառավարությունն իրավունք է վերապահում հանրաքվե կատարել այն դեպքում, եթե Հայաստանի Հանրապետությունը ցանկանա այդպիսին կատարել:

4. Անվեղծորեն ձգտելով վերացնել Անտանտայի իմպերիալիստական կառավարությունների հետագա մեքենայությունները,

որոնք կարող են խախտել երկրի անդորրությունը, Հայաստանի կառավարությունը համաձայնվում է. բացի թեթեւ եւ երկրի կարգն ու անվտանգությունը պաշտպանելու համար բավարար քանակությամբ զենք ունեցող ժանդարմերիայից, սահմանների պահպանության համար չունենալ այլ ռազմական ուժ, բացի 1500 զինվորից բաղկացած ջոկատից՝ 8 լեռնային կամ դաշտային հրանոթով եւ 20 գնդացրով: Չինասպարտությունը Հայաստանում պարտադիր չի լինի...

Հայաստանին իրավունք է վերապահվում բերդեր (ամրություններ) կառուցել եւ այնտեղ դնել ծանր հրանոթներ... այնպիսի քանակությամբ, որը նա հարկավոր կհամարի, պայմանով, որ չլինի 15 սանտիմետրանոց տրամաչափի եւ հեռահար հրանոթներ, որոնք գործադրվում են ինչպես հայկական, այնպես էլ ուրիշ բանակներում:

5. Հայաստանի կառավարությունը սրանով համաձայնում է Թուրքիայի քաղաքական ներկայացուցիչներին կամ դեսպանորդին, որը հաշտություն կնքելուց հետո կգտնվի Երեւանում, թույլ տալ ըստ իր ցանկության տեսչություն եւ հետաքննություն կատարել վերոհիշյալ պայմաններին վերաբերող հարցերի գծով: Իր կողմից Թուրքիայի ... կառավարությունը պարտավորվում է իր զինված օգնությունը տրամադրել Հայաստանին, եթե այդ պահանջի արտաքին կամ ներքին վտանգը եւ երբ Հանրապետությունը դիմի իրեն մատնանշված խնդրով:

6. Պայմանավորվող կողմերը համաձայնվում են նախկին սահմանի տերիտորիայում իրենց տեղերը վերադարձնել բոլոր գաղթականներին, բացառությամբ նրանցից, ովքեր արտաքսվել են համաշխարհային պատերազմի ընթացքում եւ թշնամու շարքերում կռվել են իրենց կառավարության դեմ եւ նրանցից, ովքեր մասնակցել են ջարդերին: Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են հայրենիք վերադարձող գաղթականներին տալ այն իրավունքները, որ տրվում են փոքրամասնություններին առավել քաղաքակիրթ երկրներում:

7. Հենվելով մարդկության սկզբունքների վրա... Թուրքիայի կառավարությունը... հրաժարվում է ներկա պատերազմի հետ կապված ծախսերի հատուցումից, պատերազմ, որ նա ստիպված էր ձեռնարկել

Հայաստանի դեմ: Պայմանավորվող երկու կողմերը հրաժարվում են նաև համաշխարհային պատերազմի ժամանակ կրած վնասները հատուցելու ամեն տեսակ պահանջներից:

8. Թուրքիայի կառավարությունը հավաստիացնում է, որ անկեղծորեն ձգտում է օգնություն և աջակցություն ցույց տալ Հայաստանի կառավարությանը՝ նրա հեղինակության զարգացման և ամրապնդման գործում:

9. Երեւանի կառավարությունը համաձայնում է Մերի պայմանագիրը, որը կտրականապես մերժել է Թուրքիայի կառավարությունը, համարել և հայտարարել անվավեր: Հայաստանի կառավարությունը պարտավորվում է Եվրոպայից և Ամերիկայից ետ կանչել իր պատվիրակություններին, որոնք Անտանտայի իմպերիալիստական կառավարությունների քաղաքական կենտրոնը դարձրել է իր մեքենայությունների գործիքը: Նրանք լիակատար անկեղծությամբ պարտավորվում են նաև վերացնել այն բոլոր թյուրիմացությունները, որ կարող են ծագել երկու երկրների միջև: Որպես հաշտ ապրելու իր ցանկության և Թուրքիայի հարեւանական իրավունքները հարգելու անկեղծության ապացույց, Հայաստանի կառավարությունը պարտավորվում է պետական կառավարումից հեռացնել այն բոլոր անձանց, ովքեր հրահրում և հետապնդում են իմպերիալիստական խնդիրներ՝ երկու երկրների միջև խաղաղությունը խախտելու նպատակով:

10. Հայաստանի ... կառավարությունը պարտավորվում է ապահովել մուսուլմանական բնակչության իրավունքները հանրապետության տերիտորիայում և մուսուլմանական բնակչության կրոնական ու կուլտուրական զարգացումն ապահովելու նպատակով պարտավորվում է նաև ոչնչով չարգելակել այդ հասարակությունների կազմակերպումը, մուֆտիների անմիջական ընտրությունների իրավունքը, որոնց հաստատելու է գլխավոր մուֆտին, որին ընտրում են տեղական մուֆտիները և Թուրքիայի կառավարության շեյխուլ-իսլամը:

11. Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են երկու կողմերին ինչպես սայլուղիներով, այնպես էլ մյուս ճանապարհներով մեկ երկրից մյուսը մարդկանց ու ապրանքների ազատ տեղափոխության իրավունք տալ և հրաժարվում ինչպես ծովից, այնպես էլ որևէ ուրիշ երկրից եկող ապրանքների վրա դրվող տրանզիտային մաքսերից: Հայաստանի կառավարությունը պարտավորվում է հրաժարվել տրանզիտային մաքսերի ամեն իրավունքներից այն ապրանքների, սայլերի, վագոնների վերաբերմամբ, որ Թուրքիայից տրանզիտով գալիս են Ադրբեջան, Պարսկաստան, Վրաստան և ետ են դառնում: Թուրքիայի կառավարությունը պարտավորվում է Շարուր-Նախիջևան-Շահթախտ- Ջուլֆայի վրայով Հայաստանին ազատ տրանզիտ տրամադրել դեպի Պարսկաստան և Մեքքա: Նկատի ունենալով, որ Թուրքիան հարկադրված է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնել Անտանտայի իմպերիալիստական կառավարությունների ինտրիգների ու մեքենայությունների դեմ, որոնք կարող են ուղղված լինել Թուրքիայի կենսական գոյության դեմ, վերջինը իրավունք կունենա մինչև ընդհանուր հաշտություն կնքելու մոմենտը, չխախտելով ազատ երթևեկությունը, վերահսկել Հայաստանի երկաթուղիներն ու հաղորդակցության մյուս

ճանապարհները՝ 4-րդ հողվածում մատնանշված նորման գերազանցող զենքի ներմուծումն արգելակելու համար: Երկու կողմերը պետք է արգելակեն Անտանտայի իմպերիալիստական կառավարությունների ինչպես պաշտոնական, այնպես էլ ոչ պաշտոնական ներկայացուցիչների մուտքը:

12. Թուրքիայի... կառավարությունը, չխախտելով ներկա պայմանագրով Հայաստանին վերապահված իրավունքները, իրավունք կունենա ռազմական միջոցներ առնել Հայաստանի ... տերիտորիայում:

13. Հայաստանի կառավարությունը անվավեր է ճանաչում այն բոլոր պայմանագրերը, որ կարող են կնքվել և առնչություն ունենալ Թուրքիայի հետ, ճիշտ այնպես և այն բոլոր պայմանագրերը, որ կնքվեն ի վնաս Թուրքիայի շահերի:

14. Ներկա պայմանագիրը ստորագրելու պահից պայմանավորվող կողմերի միջև վերականգնվում են առեւտրական հարաբերությունները, և երկու կողմերն իրենց դիվանագիտական ու հյուպատոսական ներկայացուցիչներին ուղարկում են երկու երկրների մայրաքաղաքներն ու այլ քաղաքները: (Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխությունը և սովետական իշխանության հաղթանակը Հայաստանում, Երեւան, Հայաստան, 1957թ., էջ 408-411)

Դր. Էդիկ Բաղդասարյան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՆԻՖԵՍՏ

(Ծրագրային Հայտարարություն՝ Առաջարկ)

2014

Տորոնտո – Կանադա
ISBN: 978-1-927860-27-4

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- ՆԵՐՄԾԱԿԱՆ 18
- ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ՀԱՐՑԸ 18
- ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԿՉՔԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
- ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ
- ՀԱՅ ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԵՎ ՀՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ
- ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱՌՈՑ
- ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ
- ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ԳԼԵՎՎՈՐ ԳԵՐՈՒԺԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՑ
- ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ
- ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԻՉԱՉԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՐԱԳՈՒԹՅՆ
- ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵԸ
- ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՆԵՐԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
- ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՄԱՆԻՖԵՍՏ՝ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ
- ՀԱՅՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
- Ա) ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (ՀՀ, ԱՀ)
- Ա- ԺՈՂՈՎՈՐԳ
- Բ- ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ...
- Բ-1- ՆԵՐՔԻՆ ԶԱՐԱԶԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
- Բ-2- ԱՐՏԱՔԱՆ ԶԱՐԱԶԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
- Բ) ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ԱՆՉԱՏԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՎՐԱ
- ԱՊՐՈՂ ՀԱՅԵՐ
- Գ) ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԹՅՈՒՈՒՔ
- ՎԵՐՁ

Ներածական

Իր բազմադարյան պատմության ընթացքում գոյատևած, սոցիալական եւ ազգային ազատագրության, իր լավ ապագայի համար մաքառումների դաժան ուղի է անցել, օրհասական պահեր է ապրել հայ ժողովուրդը: Նա առանձնապես ծանր փորձության ենթարկվեց, մեծագույն ողբերգություն ապրեց առաջին համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմի դժնդակ տարիներին:

Այդ սարսափելի դեպքը արդյունքն էր Հայաստանի հերթական ու հետզհետե քաղաքական թուլացման, զանազան արտաքին արշավանքների, հայրենալքման, ներքին ու արտաքին հասարակական-քաղաքական ու հասարակական-տնտեսական մրցակցության, ներքին անհամաձայնությունների եւ ամենազլխավորը՝ Արեւելք-Արեւմուտք քաղաքական հակամարտության:

Իսկ ըստ հանրագիտարանների. «Արեւելք՝ ավանդաբար ցույց է տալիս Եվրոպայի նկատմամբ դեպի արեւելք գտնվող աշխարհի մասը: Հիմնականում դա գործածվում է Ասիա աշխարհամասի վերաբերյալ: Իր հերթին, Արեւելք հասկացությունը բաժանվում է ըստ տարածաշրջանների՝ Հեռավոր Արեւելք, Մերձավոր Արեւելք եւ Միջին Արեւելք նշանակումների: Հայաստանն ըստ այդ բաժանումների, Միջին Արեւելքի երկիր է: Արեւելք հասկացությունը, բացի աշխարհագրական նշանակություն, ունի նաեւ մշակույթ բնութագրող իմաստ»¹:

Սակայն Արեւելքան տարծքներին հետզհետե ավելացել են հյուսիսային Աֆրիկայի որոշ երկրներ՝ Եգիպտոսը, Լիբիան եւ այլն:

Իսկ Արեւելքին հակադրվող Արեւմուտքը ավանդաբար եղել է Եվրոպան, եվրոպական գերուժ երկրները, որին ավելացավ նաեւ Հյուսիսային Ամերիկան Առաջին եւ հատկապես Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո:

Վերջին տարիներին միջազգային քաղաքականության ամենաթեժ կետերից մեկը Մերձավոր Արեւելքն է, որը Զբիգնե Բժեզինսկին անվանել է «գլոբալ Բալկաններ»: Բուն «Մեծ Մերձավոր Արեւելք» ծրագիրը առաջ քաշվեց Զեյմա Բեյքերի Հրապարակային քաղաքականության ինստիտուտի մասնակցությամբ: Այն նախատեսում է Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի հիմքի վրա աշխարհաքաղաքական նոր տարածաշրջանի ստեղծումը, որում ընդգրկվում են Կենտրոնական Ասիան, Հարավային Կովկասը, Մերձավոր Արեւելքի արաբական երկրները, Իսրայելը, Թուրքիան, Իրանը, Աֆղանստանը, Պակիստանը եւ Հյուսիսային Աֆրիկան: Ըստ այդ նախագծի, ԱՄՆ-ն Զինաստանից մինչեւ Բալկաններ ստեղծում է «ազատ մայրուղի», որտեղ չի կարող գոյություն ունենալ ԱՄՆ շահերին հակառակվող որեւէ երկիր ու վարչակարգ: Դա կլինի տարածաշրջանի ԱՄՆ-ի համար, որը մեծ նշանակություն կունենա համաշխարհային տնտեսակարգի վրա ազդելու համար. այստեղ են շահագործվում նավթի ու գազի զգալի պաշարները, որից այսօր կախում ունի նաեւ ԱՄՆ-ի տնտեսությունը»²:

Արեւելք-Արեւմուտք հակամարտության արդյունքում առաջացել է «Արեւելքան Հարցը» որի անբաժան մասն է կազմում նաեւ «Հայկական Հարցը»: Հետագա էջերում փորձելու ենք ներկայացնել այդ երկու գլխավոր «Հարցերի» առավել հիմնավորված եւ պատմականորեն փաստված լուսաբանումները, վեր հանելով մինչ այս հնչած զանազան տեսակետներից կարեւորագույնները, դրանց պատմական ճանապարհը անցած ընթացքը, դրդապատճառները, նրանց հավակնող կողմերը, վերջիններիս հաջողված ձեռքբերումները, եւ ամենակարեւորը՝ այդ մրցակցական պայքարից՝ Արեւելքան Հարցից տուժած կողմերի՝ մասնավորապես Հայ ժողովրդի կրած կորուստները՝ հնագույն ժամանակներից մինչ մեր օրերը:

Արեւելքան Հարցը

Ըստ ավանդական պատմության կարծիքի ու համոզմունքի՝

«Արեւելքան հարցը Եվրոպական դիվանագիտության մեջ հիմնախնդիրների ամբողջություն էր՝ Օսմանյան կայսրության և նրա հպատակ ժողովուրդների ազատագրման, պատմական ճակատագրի, ինչպես նաև մեծ տերությունների գաղութային քաղաքականության վերաբերյալ:

Արեւելքան հարց հասկացությունն առաջին անգամ գործածել են Սրբազան դաշինքի (Ռուսաստան, Ավստրիա, Պրուսիա, Ֆրանսիա և այլն) երկրները՝ 1822 թ-ի Վերոնայի կոնգրեսում՝ Թուրքիայի դեմ Հունաստանի մղած անկախության պատերազմի առիթով:

Արեւելքան հարցի պատմությունն սկսվել է XVIII դարի վերջից և ավարտվել Առաջին համաշխարհային պատերազմով (1914–18 թթ.), երբ փլուզվեց Օսմանյան կայսրությունը: Աշխարհամարտը դարձել էր մեծ տերությունների շահերի բախման կիզակետ, իսկ Արեւելքան հարցի հիմնախնդիրները՝ XVIII–XIX դարերի միջազգային հարաբերությունների գլխավոր առանցքը:

1877–78 թթ-ի ռուս-թուրքական պատերազմից հետո կնքված Սան Ստեֆանոյի, ապա՝ Բեռլինի պայմանագրերի (1878 թ.) փաստաթղթերում, միջազգային դիվանագիտության մեջ առաջին անգամ գործածվել է նաև «Հայկական հարց» հասկացությունը և դարձել Արեւելքան հարցի բաղկացուցիչ մասը:

Առաջին աշխարհամարտում Թուրքիայի պարտության հետևանքով Օսմանյան կայսրությունից անջատվել են առանձին ազգապատկան տարածքներ: Սևրի հաշտության պայմանագրով (1920 թ.) ճանաչվել է նաև անկախ և միացյալ Հայաստանի գոյությունը: Սակայն Թուրքիայում ծավալված ազգայնամոլական շարժումը, քեմալական Թուրքիայի և Խորհրդային Ռուսաստանի մերձեցումը խոչընդոտել են Սևրի պայմանագրի իրագործումը: Արևմտյան Հայաստանն ու Կիլիկիան մնացել են թուրքական տիրապետության տակ:

1922–23 թթ-ի Լոզանի կոնֆերանսում ճանաչվել են Թուրքիայի նոր սահմանները: Օսմանյան կայսրությունը դադարել է գոյություն ունենալուց, և «Արեւելքան հարց» հասկացությունը դուրս է եկել ասպարեզից: Արեւելքան հարցը լուծվել է, սակայն Հայկական հարցը շարունակում է մնալ չլուծված»³:

¹ - Վիքիպեդիա՝ ազատ հանրագիտարան:

² - «Լուսանցք», թիվ 31, 2008թ

³ - Հայկական Հանրագիտարան՝

<http://www.encyclopedia.am/pages.php?bId=1&hId=984>

Նույն կերպով են բնութագրել «Արևելյան հարցը» նաև Հայկական Սովետական Հանրագիտարանը⁴, Բրիտանիկա Հանրագիտարանը⁵, Հայկական Համառոտ Հանրագիտարանը⁶, Վիքիպեդիայի ազատ հանրագիտարանը⁷, ակադեմիկոս Գեորգ Ղարիբջանյանը⁸, եւ այլն :

Ռ. Սահակյանն ու Կ. Խուզավերդյանը այսպես են պատմել Արևելյան հարցի մասին.

«Արևելյան հարց, Օսմանյան կայսրության տիրությունների բաժանման համար մեծ տերությունների միջև ծավալված պայքարի և օսմանահպատակ ժողովուրդներ այդ թվում հայ ժողովրդի, ազատագրական շարժման հետ կապված միջազգային հակասությունների պայմանական անվանումը դիվանագիտության և պատմական գրականության մեջ: «Արևելյան հարց» տերմինը առաջին անգամ գործածվել է **Սրբազան դաշինքի** (Ռուսաստան, Ավստրիա, Պրուսիա, Ֆրանսիա և այլն) երկրների **Վերոնայի կոնգրեսում (1822)** Թուրքիայի դեմ Հունաստանի մղած անկախության պատերազմի կապակցությամբ: **Լոզանի կոնֆերանսում (1922-23)** ստորագրված հաշտության պայմանագրով «Արևելյան հարց» հասկացությունը վերացել է:

Արևելյան հարցի պատմությունը պայմանականորեն բաժանվում է երեք փուլի: Առաջինը ընդգրկում է XVIII դ. 2-րդ կեսից մինչև **1853-56-ի Ղրիմի պատերազմը** ընկած շրջանը, երբ Արևելքում ուժեղացել է Ռուսաստանի ազդեցությունը, հաղթական պատերազմների հետևանքով Ռուսաստանին են անցել Ղրիմը, Բեսարաբիան, Կովկասի մի մասը: Ռուսաստանի այդ հաջողությունները հանդիպել են Ֆրանսիայի, Ավստրիայի և Անգլիայի դիմադրությանը:

Երկրորդ փուլն ընդգրկում է XIX դ. 2-րդ կեսը, երբ Օսմանյան կայսրության ամբողջականության պահպանման պատրվակով Մեծ Բրիտանիան և Ֆրանսիան ձգտել են թուլացնել Ռուսաստանի դիրքերը Բալկաններում, Մերձ. Արևելքում և ընդլայնել իրենց ազդեցության ոլորտը Թուրքիայում: Դրան նպաստել է Ռուսաստանի պարտությունը Ղրիմի պատերազմում: Չնայած 1877-78-ի ռուս-թուրքական պատերազմում Ռուսաստանի հաղթանակին, եվրոպական տերությունները խոչընդոտել են նրան օգտվել այդ հաջողությունից: Պատերազմից հետո կնքված Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի (1878), ապա Բեռլինի կոնգրեսի (1878) փաստաթղթերում, միջազգային դիվանագիտության մեջ առաջին անգամ, շոշափվել է Հայկական հարցը, որը Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մասն էր: Արևելյան հարցի երկրորդ փուլում վերելք է ապրել Օսմանյան կայսրության լծի տակ գտնվող ժողովուրդների հայերի, հույների, բուլղարների, սերբերի

և այլոց ազգային-ազատագրական շարժումը: Բեռլինի կոնգրեսից (որը չարդարացրեց հայ ժողովրդի հույսերը) հետո հայ հասարակական-քաղաքական շրջանակներում հասունացել է Արևմտյան Հայաստանը թուրքական լծից զենքով ազատագրելու գաղափարը:

Արևելյան հարցի երրորդ փուլն ընդգրկում է XIX դ. վերջից մինչև 1923-ը ընկած ժամանակաշրջանը: Ուժեղացել է Գերմանիայի ազդեցությունը Օսմանյան կայսրությունում, կնքվել է երկու երկրների դաշինք: Ընդլայնվել է հայերի, արաբների և այլոց ազգային-ազատագրական շարժումը, որը իբրև հարմար առիթ օգտագործել են մեծ տերությունները Օսմանյան կայսրության ներքին գործերին միջամտելու համար: Նրանք առաջ են քաշել Արևմտյան Հայաստանում բարեփոխումներ անցկացնելու ծրագրեր (տե՛ս «Մայիսյան բարենորոգումներ» 1895, Հայկական բարենորոգումներ 1912-14). Օգտվելով եվրոպական տերությունների միջև եղած հակասություններից՝ թուրքական կառավարող շրջանակները ոչ միայն չեն իրագործել նախատեսված բարեփոխումները, այլև ձեռնամուխ են եղել հայ ժողովրդի ոչնչացման ծրագրի իրականացմանը (Հայկական կոտորածներ 1894-96, Ադանայի կոտորած 1909, Մեծ եղեռն):

Առաջին աշխարհամարտում (1914-1918) Թուրքիայի պարտության հետևանքով Օսմանյան կայսրությունից անջատվել են ազգային շատ տարածքներ: 1920-ի Սևրի հաշտության պայմանագրով ճանաչվել է նաև անկախ և միացյալ Հայաստանի գոյությունը: Սակայն Թուրքիայում ծավալված ազգայնամուլական շարժումը (**Քեմալական շարժում**), քեմալական Թուրքիայի և Խորհրդային Ռուսաստանի մերձեցումը խոչընդոտեցին Սևրի պայմանագրի իրականացմանը, Արմ. Հայաստանը և Կիլիկիան մնացին թուրքական տիրապետության տակ:

Լոզանի կոնֆերանսում ճանաչվեցին Թուրքիայի նոր սահմանները. Օսմանյան կայսրությունը դադարեց գոյություն ունենալ: Արևելյան հարցը ստացավ իր լուծումը, սակայն Հայկական հարցը դեռևս մնում է չլուծված»:

Օսմանյան կայսրությունը 1441 թ.

⁴ - Հայկական Սովետական Հանրագիտարան, Կ. 2, Երևան 1976, էջ 35:

⁵ - Britanica Encyclopedia, Vol. 7, USA 1970, pp. 869-876.

⁶ - Հայկական Համառոտ Հանրագիտարան, Կ.1, Երևան 1990 էջ 361:

⁷ - http://hy.wikipedia.org/wiki/Արևելյան_հարց

⁸ - Գ. Ղարիբջանյան, «Արևելյան հարցի պատմությունից», Իրաննամե, համար 22-23, Երևան 1996-1997, էջ 3-6:

9 - «Հայկական հարց» հանրագիտարան, Երևան, 1996թ. էջ 57:

Իսկ Արեւելյան Հարցը Վիքիփեդիայի ազատ հանրագիտարանի Անգլերեն տարբերակում կարգում ենք հետեւյալը.

«Արեւելյան հարցը», եվրոպական պատմության մեջ, ներառում է դիվանագիտական եւ քաղաքական խնդիրները որոնք պայմանավորված են եղել Օսմանյան կայսրության անկումով . Արտահայտությունը չի տարածվում որեւէ կոնկրետ խնդրի, բայց փոխարենը իր մեջ ներառում է մի շարք բարձրացված հարցեր 18 - ըր 19 - ըր եւ 20 - ըր դարերի ընթացքում, այդ թվում անկայունությունը եվրոպական տարածքներում որտեղ իշխում էր Օսմանյան կայսրությունը:

Արեւելյան Հարցը սովորաբար թվագրվում է 1774 - ին, երբ ռուս - թուրքական պատերազմը (1768-1774), ավարտվել է օսմանցիների պարտությամբ: Քանի որ Օսմանյան կայսրության լուծարումը ենթադրվում է, որ մոտալուտ է, ուստի եվրոպական տերությունները զբաղվում էին պայքարել ու պաշտպանել իրենց ռազմական, ռազմավարական եւ առևտրային շահերը Օսմանյան տիրույթներում. Մի կողմից Ցարական Ռուսաստանը, մյուս կողմից, Ավստրո - Հունգարիան եւ Միացյալ Թագավորությունը աշխատում էին պահպանել իրենց լավագույն շահերը. Արեւելյան Հարցը հանգստի կոչվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո, երբ փլուզվեց Օսմանյան կայսրությունը»¹⁰:

Այսպիսով, հարկ է նկատել, որ թեեւ «Արեւելյան հարցի» մասին արտահայտված տվյալները այնպես են՝ ինչպես պատահել են նշված պատմական իրադարձությունները եւ ոչ մի խոսք նրանց ճշգրտության մասին, սակայն Արեւելյան հարցի ազդիսի բնութագրումը արտացոլում է հարցի միայն մի մասը եւ չի ներկայացնում նրա ամբողջությունը պատմության ողջ ընթացքում:

Մենք այն կարծիքի ենք որ «Արեւելյան հարց» ասելով հարկ է նկատի ունենալ Արեւելյան ժողովուրդների պահանջներն ու իրավունքները միջազգային քաղաքականության ոլորտում: «Արեւելյան հարցի» բովանդակությունը պայմանավորված է եղել, մի կողմից պատմական տվյալ ժամանակաշրջանում անկախության համար արեւելյան ժողովուրդների մղած պայքարի հասունության մակարդակով, մյուս կողմից, այն դերով, որ հատկացնում էին նրան մեծ տերությունները՝ Արեւելքում գերիշխող դիրք գրավելու համար գործադրած իրենց դիվանագիտությանը:

Իսկ արդյո՞ք արեւելյան ժողովուրդների ազատ ու անկախ ապրելու իրավունքն ու նրանց ձգտումներն ու պայքարը կարելի է բացատրել միայն 18-20-րդ դարերի վերոհիշյալ անցուդարձերով, արդյո՞ք պատմության ողջ ընթացքում Արեւմուտք-Արեւելք հակամարտությունը տեղի է ունեցել միան հիշված այդ ժամանակաշրջանում, արդյո՞ք այդ ժամանակաշրջանից առաջ չեն եղել Արեւելյան ժողովուրդներ, որոնք այդ հակամարտության կամ գոհն են դարձել, կամ էլ ոտքի են ելել ու պայքարել իրենց գոյության ու ազատ ապրելու համար: Արդյո՞ք միջազգային դիվանագիտությունը սկիզբ է առել 18-րդ դարում թե՞ ունի շատ վաղ անցյալ:

Անշուշտ եւ անկասկած չի կարելի Արեւելյան հարցը սահմանափակել 18-20-րդ դարերի մեջ միայն, այլ կարող

ենք այն համարել Արեւելյան հարցի անբաժանելի մասերից մեկը, քանի որ այդ Հարցը շատ երկար պատմական ուղի է անցել եւ ցավոք դեռեւս շարունակում է իր երթը դեպի ապագա:

«Հայկական Հարցը» Արեւելյան հարցի անքակտելի մաս է կազմում:

Մեր կողմից բնութագրված «Արեւելյան հարցի» բովանդակության սահմաններում այն առաջացել է երկու ընդհանուր դասակարգումների շրջանակում.

- 1- Արեւելյան հարցի առաջացումը Արեւելյան խոշորագույն կամ փոքր տերությունների միջեւ տեղի ունեցած հակամարտությունների հետեւանքով, որոնք տեղի են ունեցել ծավալապաշտական ու ռազմական ու տնտեսական շահերի ձեռքբերման նպատակով: Այս դասակարգմանը կարելի է անվանել Արեւելյան ներքին հակամարտություններ:
- 2- Արեւելյան եւ Եվրոպական գերիշխող տերությունների հակամարտության հետեւանքով, որոնք տեղի են ունեցել Արեւելքում գերիշխող դիրք գրավելու համար: Այս դասակարգմանը կարելի է անվանել Արեւմտարեւելյան հակամարտություններ:

(Շար. 1)

Խոհեր

Մեր Անցած Ճամփան

Թ. Ղարախանյան Միրակցի

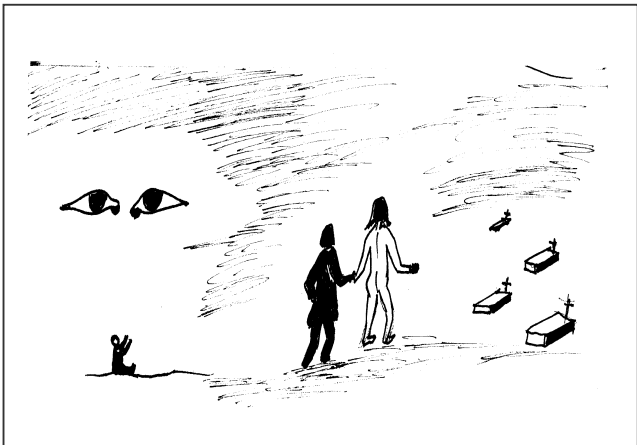
Այս հանդիպումները շաբաթը երկու-երեք անգամ չգիտեմ քանի ամիս տեվեց եւ ամեն անգամ գնդապետ Մոդաղամը Սպահան քաղաքի մի տարբեր տեղ էր առաջարկում: Նոր Ջուղայում Առվագլխի անունով մի փոքր բաց տեղ կար, որ պարսկական Շեքարչիան անունով մի պլակ սարքող խանութ ուներ այնտեղ: Այդտեղ միշտ կանգնած հաճախորդի սպասող մեքենաներ կային, որ հատուկ ծառայություն էին մատուցում տաքսիներից ավելի էժան, որովհետեւ մինչեւ հինգ հոգի հաճախորդ էին վերցնում եւ այսպիսով շատ էժան էր եւ այս յուրահատուկ ծառայությունը պարսկերենով “Վիժէ” էին անվանում: Այս ծառայությունը միայն երկու ուղղությամբ էր աշխատում: Մեկնում Նոր Ջուղայի Մահլաթ շրջանի Առվագլխից մինչեւ Սպահան քաղաքի Չհարբաղ անունով մի շրջան, որ ամենամոտիկ կետն էր մեծ փակ բազարին մեծաքանակ վաճառական խանութներով եւ Վերադարձ հակառակ ուղղությամբ, Չարբաղից Նոր Ջուղայի Մահլաթի Առվագլխին վերջանում: Այս խելացի ծառայությունը շատ հարմար էր Նոր Ջուղայի բնակիչների համար:

Ամենայն դեպս իմ եւ գնդապետ Մոդաղամի հանդիպման պրոցեսը այսպես էր որ, Նոր Ջուղայց “Վիժէ” մեքենա էի նստում, Սպահան քաղաքի Չարբաղ ու իջնում եւ քայլում նախորոք որոշված տեղ եւ այնտեղից երկուսով տաքսի նստում եւ մի տարբեր կառավարական կամ զինվորական, ոստիկանական կամ արդարադատության շենքի առաջ կանգնում:

¹⁰ - http://en.wikipedia.org/wiki/Eastern_Question

Գնդապետը միշտ տաքսու առաջելի աթոռին էր նստում, իրեն գնդապետ Մողադամ ներկայացնում, մի տեղի անուն տալիս, եւ վարորդի հետ մինչ տեղ հասնելը անընդհատ գրույցում: Տեղ հասնելիս ինքն էր տաքսու վարձը վճարում, չափազանց շնորհքին ցտեսություն անում եւ նախքան իջնելը միշտ նույն նախադասությունը կրկնում՝ «որեւէ դժվարություն ունեք կարող եմ օգտակար լինեմ, ուստիկանատուն եկեք եւ իմ անունը տվեք; (պարսկ. *ագե մոշգելի դարին մարքազ է շահրբանի բիային վա էսե մանօ բեդին...սարխանգ Մողադամ*): Տեղ հասնելիս ուղղակի կառավարիչի սենյակն էինք գնում, դուռը զարկում, խնդմնդալով բարեվում եւ միշտ ինձ ծանոթացնում «սարքար սեփահի ՂԱՐԱՆԱՆԻ» եւ ես էլ պարծանքով խոնարհվում եւ սպասում գնդապետի կամ նոր պաշտոնեայի արտահայտման, որ ընդհանրապես հրավիրում էին նստելու:

Գնդապետ *Սողադամը* ֆոֆոպլեն մի օտար հարցի մասի կխոսեր եւ կարծես հանկարծ կանդրադառնար իմ ներկայությանը եւ իմ վարձվելու մասին առաջարկներ կաներ. գրեթե որեւէ կառավարական պաշտոնայի հանդիպելիս այդ նույն կազմակերպության հակապայքարային մասնաճյուղի մասին էր վարձվելու առաջարկներ հնչեցում եւ սպասում պատասխանի: Ընդհանրապես ամեն անգամ նման պահերին մեզ թեյ էին մատուցում եւ գրույցը շարունակվում. քիչ անց նոր ծանոթացած պաշտոնյան ուղղակի ինձ նայելով վստահություն էր տալիս «Մեր մասնաճյուղը ջանքն կթափի մի հարմար տեղ գտնի եւ քեզ աշխատանքի վերցնի»: Ժամանակ առ ժամանակ նման պահերին երբ խոստումներից ուրախանում էի, գնդապետ *Սողադամը* ինձանից մի գումար էր ցանկանում, որպեսզի խոստում տվողին վճարի եւ ես ուրախությամբ իմ զինվորության ժամանակվա ամսավճարից խնայողաձ դրամներից մյուս հանդիպման իրեն հանձնում, նույն օրվա պրոցեսի շարունակությունը այն էր որ հույսալի խոստումները լսելուց ուրախ-ուրախ ցտեսություն կասեինք եւ էլի տաքսի նստելով գնդապետ Մողադամենց տուն կգնայինք, որտեղ էլի բարեւ-բարեւ ասելով ուրախ տրամադրություններով գնդապետի տիկինը աղախնին թեյ պատրաստելու եւ որոշ ուտեստեղենի հրահանգ անելով կգրույցեինք նոր գրքերի եւ գրողների մասին մինչեւ Գնդապետ *Սողադամը* մեզ միանար եւ ինձ հրավիրեր նստել թանկարժեք գորգերի վրա, որտեղ գորգի եւ պատի դեմ երկուսից ավել բարձ էին դրված հյուրերի համար եւ ինքն էլ նստում իր մշտական տեղը, որ իր ցմփորության պատճառով միայն մեկ թմփիկ բարձ էր դնում իր մեջքին եւ հենվում բարձին ու սկսում բարակ ու երկար գրույցեր եւ գրույցների մեջտեղում ժամանակ առ ժամանակ կանչում իր ծառային, որ թեյ բերի եւ երբ գրույցների շարանը պակասում էր իր տիկնոջ եւ ՄԱՌԻԱ-ին էր իր մոտ կանչում, որ փոքրիկ աղջկա քաղցրությունները ցուցաբերի եւ եթե ճաշի մոտերն էր լինում ստիպում էր, որ իրենց հետ ճաշեմ: Բայց հիշում եմ որ երբեք իրենց տուն ճաշի չմնացի:

Դեպի դժոխք

Վահեկ Բաղդասարյան

Թամար Փանոսյան

Հայերեն առածանի

زبانزدهای ارمنی

تالیف تامار بانوسیان

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՃՆԵՐ

Գող՝ սիրտը դող:

Գործը վաղվան մնաց, իմացիր կորավ գնաց:

Գործը փառավոր, փառքը թեւավոր:

Գորտի երեսին թքեցին, ասաց անձրեւ է գալիս:

Դառնություն չճաշակած, քաղցրության արժեքը չես հասկանա:

Դարդ կա՝ կգա կանցնի, դարդ կա՝ կայրի կանցնի:

Դարմանը քունը չէ, դարմանոցը հո թունն է:

Դուրսը քահանա, ներսը սատանա:

Դեւին դժոխք ցույց չտաս, արքայության ճանապարհը չի իմանա:

Եզան տակին հորթ են փնտրում:

Եզը պոզերով են ուտում, ուրիշին են գող անվանում:

Եզն ընկավ, դանակավորը շատացավ:

Եթե տասը բան գիտես, մեկն ասիր, իննը պահիր:

جنگ جهانی اول و ارمنیان ایران^(*)

روز اول ماه اوت ۱۹۱۴ جنگ جهانی اول آغاز شد. مسلماً این جنگ خانه برانداز نمی توانست در ایران بی تاثیر باشد، بویژه آنکه ترکان جوان با اهداف پان ترکیستی خود در آرزوی ایجاد «توران یا ترکیه بزرگ» بعنوان یک کشور جهان گستر بودند که مرزهای آن از غرب آسیا تا آفریقا و چین باید گسترش می یافت.

۲۱ نوامبر ۱۹۱۴ ارتش عثمانی به فرماندهی شکری پادشاه و ژنرال لیمان فون ساندروز آلمانی از چند ناحیه (موصل، ساوجبلاغ، خوی) بطور همزمان به مرزهای ایران تعرض کرد و مشغول جنگ با نیروهای روسیه شد. جوخه های نامنظم حمیدیه که از کردها تشکیل شده بود با ارتش عثمانی همکاری نموده در مناطق مرکزی هرج و مرج و چپاول و کشتار می کردند. مستوفی الممالک صدراعظم نه تنها هیچ اقدامی برای جلوگیری از یورش ترکان انجام نداد، که دستور داد همه افرادی را تنبیه کنند که با ارتش ترکیه مقابله خواهند کرد.

شمار نظامیان روس در ایران بالغ بر ۱۳ هزار نفر بود. اما جوخه های متشکل از ارمنیان و آشوریان که چهره سرشناس آنها ژنرال آندرانیک اوزانیان بود، به آنها کمک می کردند.

این گروه های داوطلب در جنگ های شدیدی با نظامیان ترکیه در ایران درگیر شدند. در اثر این جنگ ها ارتش ترکیه در اواخر ماه نوامبر موفق شد مناطق غربی استان های آذربایجان و کردستان را تصرف کند. در نتیجه امنیت جانی و مالی ارمنیان ساکن این مناطق دچار مخاطره جدی شد. ارمنیان بخوبی می دانستند که نام ترک و کرد مترادف با چپاول و کشتار و تجاوز به حیثیت انسانی آنها بود. هزاران نفر از آنان اجباراً از این مناطق تحت اشغال روسیه گریختند یا مهاجرت کردند. کردهای ایران و «عساکر» ترک بسوی خوی حرکت کرده جبهه جلفا را مورد مخاطره قرار دادند که این امر باعث نگرانی شدید و آشفتگی در میان ارمنیان ایران گردید.

ادامه ←

(*) - ادیک باغداساریان (ا. گرمایک)، تاریخ نژادکنشی ارمنیان، تورونتو، ۱۳۹۳، ص ص ۲۰۲-۲۰۸.

روسیها پس از شکست در جبهه ساریغامیش از مراغه عقب نشینی کردند و آن را به ترکها سپردند. پس از آن کنسول روسیه در تبریز یک نامه رسمی به اسقف اعظم نرسی ملیک تانگیان رهبر کلیسای ارمنی آذربایجان و نازار بگیان پیش کسوت بازرگانان ارمنی نوشت و از آنان خواست به مردم توصیه کنند بی درنگ از ایران خارج شوند. ملیک تانگیان با آگاهی از سرنوشت شومی که ارمنیان را تهدید می کرد بلافاصله تلگرافی به شاه و سفیر ایالات متحده آمریکا در ایران فرستاد و از آنان خواستار کمک به ارمنیان شد.

در اثر شرایط بسیار وخیم در آذربایجان و عقب نشینی قوای روس بخشی از جمعیت مسیحی آذربایجان حدود ۴۴،۰۰۰ نفر که ۲۴،۰۰۰ نفر آنها ارمنی بودند از این منطقه مهاجرت کردند، ۳۰۰۰ نفر از تبریز، ۲۰۰۰ نفر از خوی، ۱۵،۰۰۰ از سلماس و ۴۰۰۰ نفر از ارومیه، ۲۰،۰۰۰ نفر بقیه به جوامع آشوری و دیگر حوامع مسیحی تعلق داشت!

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ԳՍԳՐԱԿԱՆՆԵՐ ՀԻՆ ՆԱԽԻՋՆԵԱՆՈՒՄ
(1914 թի ձմռանը) աշից ձախ՝ Ներսես Եպիսկոպոս Մելիք
թանգեան եւ Նախիջևանի թեմակալ՝ Սիոն վարդապետ,
جمعیت از پناهندگان ارمنی ایران در نخجوان
از چپ به راست اسقف نرسی ملیک تانگیان و سیمون وارتاپت رهبر مذهبی نخجوان

«صف مهاجران ارمنی ارومیه و سلماس تا خوی می رسید واز آنجا باید ۷۲ کیلومتر راه تا جلفا طی می شد»!

در همان زمان سفیر ترکیه در تهران در تلاش بود کشتار ارمنیان را برانگیزد. یکی از نظامیان روس در این باره می نویسد: «جامعه ارمنی تهران بسیار نگران و آشفته است. ارمنیان کوشش می کنند اقدامات دفاعی سازمان بدهند»!

از همان روزهای نخست مهاجرت این ارمنیان ایرانی روحانیان و مسئولان روس، کاتولیک، پروتستان و آشوری جوامع خود را به حال خود و در شرایط جهانی رها کرده به مناطق داخلی روسیه رفتند. با توجه به این شرایط نابسامان اسقف اعظم نرسی ملیک تانگیان بدون هیچگونه تبعیض کار حمایت و یاری رسانی به همه مهاجران را بعهده گرفت. ز. شرفیان نماینده کمیته مرکزی ارمنیان تفلیس، ز. پایان نماینده کمیته مهاجران ارمنی باکو، آ. هاروتیونیان نماینده کمیته ارمنیان ایرانی تفلیس و آ. آودیسسیان پزشک از باکو به یاری اسقف اعظم شتافتند!

اکثر مهاجران در مسیر مهاجرت در دشت توقف کردند و در اینجا کمیته مهاجران برای کمک به آنها تشکیل شد. بر اساس آگاهی های آماری خسارت مالی ارمنیان سلماس به ۶ میلیون و تعداد کشته شدگان و مفقودین ۲۰۵ نفر، خسارت مالی ارمنیان ارومیه ۳ میلیون و تعداد کشته شدگان ۱۰۳ نفر خسارت مالی ارمنیان خوی غیر از ۲۷ نفر کشته شدگان و مفقودین بالغ به ۱۰۰،۰۰۰ روبل و کل خسارات وارد شده ۷/۵ میلیون روبل بود!

ادامه ←

ماهنامه ارمنی - فارسی زبان

لوپیس

صاحب امتیاز ، مدیر مسئول و سردبیر

ادیک باغداساریان

نشانی نشریه : تهران صندوق پستی ۹۴۸۸-۱۵۸۷۵

پست الکترونیکی: louys_monthly@yahoo.com

نشانی اینترنت : www.louysonline.com

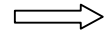
چاپ احسان - تهران خیابان انقلاب شماره ۱۱۴۸ کدپستی ۶۳۵۶۱-۱۳۱۵۷ تلفن ۶۶۴۹۵۷۶۱

۲۸ صفحه تکشماره ۵۰۰ تومان

اشتراک مجله: تکشماره ۵۰۰ تومان، ایران یک سال ۶۰۰۰ تومان خارج ۵۰ دلار

شماره حساب ۱۴۰۶۸۶۴۹۲ بانک تجارت شعبه مجیدیه سه راه ارامنه

- ♦ مقالات و دیدگاه های مندرج در ماهنامه «لوپیس» لزوماً بیانگر موضع مدیر مسئول و هیئت سردبیری نیست.
- ♦ مقالات ، عکس ها و مطالب رسیده باز گردانده نمی شود.
- ♦ نشریه در حکم و اصلاح مقاله ها مجاز است.
- ♦ استفاده از مطالب «ماهنامه لوپیس» با ذکر ماخذ آزاد است.

های مالی در اختیار مهاجران پناهنده شده به رشت قرار دهد. در عرض چند روز مبلغ ۱۱۰۰ تومان کمک های مالی گردآوری شد.^۱

با تلاش اسقف اعظم و سازمان های کمک رسانی و همیاری مردمی و بویژه کامیابی های نظامی ارتش روسیه و گردان های داوطلب ارمنی نجات جان هزاران نفر از مهاجران و پناهندگان شورخیت ارمنی ایرانی و ارمنی فراری و پناهنده از ترکیه امکان پذیر گردید.

نقض شدید آتش بس در مناطق مرزی ارمنستان در آستانه سال نو مسیحی

30/12/2014 12:11:00

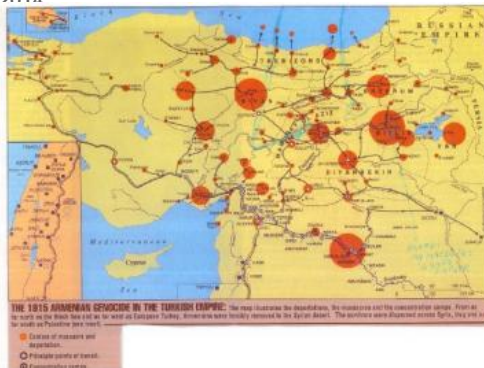

به گفته ساکنین روستا از دو روز پیش نیروهای آذربایجان با نقض آتش بس با سلاحهای مختلف منجمله "دوشکا" به سمت روستا تیراندازی میکنند به گزارش خبرگزاریها در طول سه روز گذشته در مناطق مرزی ارمنستان و جمهوری آذربایجان در اطراف روستای "آیگپار" ارمنستان توسط نیروهای آذربایجان نقض شده ، و این نیروها به سمت روستا و پستهای نیروهای ارمنی تیراندازی کرده اند .

به گفته ساکنین روستا از دو روز پیش نیروهای آذربایجان با نقض آتش بس با سلاحهای مختلف منجمله "دوشکا" به سمت روستا تیراندازی میکنند ، همچنین گزارشهای از روستای دیگری در همسایگی حاکی از شلیک تک تیراندازها به سمت این روستا میباشد . خشیختانه این تیراندازها تا کنون هیچ تلفات جانی نداشته است .

اسناد و مدارک قتل عام ارمنیان کجاست

20/12/2014

یک خبرنگار ترک مشخص نموده که اسناد از آرشیو به یک موسسه دیگر انتقال یافته است. اسناد مربوط به قتل عام ارمنیان از آرشیو خارج و به یک موسسه دیگر منتقل شده است ، به گزارش روزنامه "آکوس" ترکیه خبرنگار و محقق ترک "مراد بارداجین" اعلام کرده ، اسناد مربوط به قتل عام ارمنیان از آرشیو دوره عثمانی موسسه تاریخی شناسی ترکیه توسط یک مسئول بلند پایه خارج و در جای دیگری پنهان شده است ، این اسناد اکثراً شامل لیست ارمنیان کوچانده شده از محل سکونت شان میباشد، به گفته بارداجچی علاوه بر این فهرست ،

نخستین گروه های مهاجر ارمنی ایران روز ۲ ژانویه ۱۹۱۵ به جلفا رسیدند و در ایستگاه، مسافرخانه ها و دیگر جا اسکان یافتند. بعلت کثرت مهاجران ارمنی ایرانی در نخجوان، شهر در وضعیت اسفناکی بسر می برد. از روستاهای نزدیک برای مهاجران نان تهیه می شد. غیر از نان به هر نفر روزانه ۵ کوپک داده می شد. پس از ۱۶ روز مهاجرت، بسیاری از آنان در اثر سرما دچار بیماری شدند.

این روستائیان منطقه بودند که در آن روزهای دهشتناک به مهاجران ارمنی ایران در نخجوان و ناحیه شارور کمک کردند. از ۴ ژانویه ۱۹۱۵ همه هزینه های مربوط به مهاجران توسط ساکنان ارمنی محل تامین می شد. اسقف اعظم ملیک تانگیان روز دهم ژانویه همراه آخرین کاروان مهاجران همراه معاونانش به نخجوان منتقل شد.

به پیشنهاد آ. باولف نماینده کمیته کل مهاجران قفقاز و استاندار ایروان جلسه ای تشکیل شد و اسقف اعظم ملیک تانگیان به عنوان رئیس کمیته یاری رسانی برادرانه نخجوان و شارور- دارالایگاز انتخاب گردید. آنگاه در طی چند روز کلیه مهاجران را در ۶۹ روستای نخجوان و شارور- دارالایگاز اسکان دادند. تعداد آنها ۸۵۰۰ نفر بود که ۶۰۰۰ نفر ارمنی بودند. به مهاجران خوراکی، وسایل زندگی و کمک های پزشکی داده می شد.^۱

زمانی که ارتش روسیه مجدداً سلماس را تصرف کرد تعداد زیادی از ارمنیان ایرانی به خانه و کاشانه سابق خود باز گشتند. در زمان این روزهای مصیبت بار ۴۰۰ نفر از مسیحیان سلماس جان باختند.

در اواخر آوریل ۱۹۱۵ پس از تصرف دوم سلماس توسط روسها، اسقف اعظم ملیک تانگیان بلافاصله برای آشنایی با اوضاع ایجاد شده و برای سازماندهی بازگشت مهاجران همراه اعضای کمیته روز ۱۸ ماه مه به خوی، سلماس و ارومیه رفت. در ماه ۱۹۱۵ پس از تصرف ارومیه توسط قوای روسیه، مسئله بهبود وضعیت مسیحیان امری ضروری و حائز اولویت اول گردید.

اوضاع در اواخر ژوئن ۱۹۱۵ وقتی که مهاجرت بزرگ وان آغاز شد روی به وخامت نهاد. قابل ذکر است که از آوریل ۱۹۱۵ نژادکشی بزرگ ارمنیان در ارمنستان غربی و ترکیه بوسیله نیروهای ترک و کرد و با حمایت آلمانی ها آغاز شده بود. گروهی از پناهندگان واسپوراکان در دو مسیر به سوی سلماس و خوی حرکت کردند. حدود ۶۵۰۰ نفر مهاجر از نواحی وان، شاتاخ، موکس، کارچکان و کارکار به منطقه سلماس پناه آوردند و ۲۵۰۰ نفر نیز در خوی اسکان یافتند.^۱

غیر از غلات و کمک های نقدی پولی، ۳۰۰،۰۰۰ لباس میان مهاجران مسیحی توزیع شد. به کمک کمیته حمایت از مهاجران ، مدارسی در روستاهای گاراجای، گردآباد، نخجوان-تپه، دهاوا، دیکالا و بابارود تاسیس گردید. بر اساس آمار دسامبر ۱۹۱۶ در منطقه ارومیه ۲۸،۱۵۷ مهاجر آشوری، ۹۸۶ ارمنی وجود داشت.^۲

در سپتامبر ۱۹۱۶ تعداد ۴،۴۰۴ مهاجر به منطقه خوی پناه آورده بودند. پس از مهاجرت ماه های ژوئیه-اوت سال ۱۹۱۶ تعداد ۱۵۰۰ نفر آواره نیز به روستاهای خوی رسیدند. دامنه فعالیت کمیته حمایت از مهاجران تبریز شامل ساوجبلاغ، میانداوب و مراغه می شد. ۱۶۳ خانواده مهاجر ماه سپتامبر ۱۹۱۶ در مراغه اسکان داده شدند. کمیته محلی حمایت از مهاجران کمک های خود را بصورت کوپن و کارت ارائه می داد. ۱۰۰ خانواده ارمنی ساکن رشت به همت کشیش محل جلسه ای تشکیل داد و تصمیم گرفت مسکن مجانی و کمک

^۱ - آ. هارتوتیونیان، منبع یاد شده. ص ۶.

^۲ - همانجا.

^۳ - در مقایسه با آمار اوت ۱۹۱۵، تعداد آشوریان تغییر نکرده بود اما تعداد ارمنیان از

۵۰۰۰ نفر به حدود ۱۰۰۰ نفر رسیده بود.

^۴ - «آیگ»، ۲۴ اوت ۱۹۱۶، شماره ۶۰.

همایش بین المللی «فرصت ها و چالش های حضور در قفقاز جنوبی» خبر داد به گزارش روز شنبه گروه فرهنگی ایرنا از سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مجید مشکي افزود: این همایش با حضور و با همکاری چند نهاد داخلی و خارجی؛ از جمله انستیتوی شرق شناسی آکادمی ملی علوم ارمنستان برگزار می شود.

رایزن فرهنگی ایران در ارمنستان با حضور در انستیتوی شرق شناسی آکادمی ملی علوم ارمنستان، با سافراستیان، رییس این انستیتو درخصوص برنامه ریزی برای افتتاح کرسی اسلام شناسی در انستیتوی شرق شناسی و همچنین برگزاری همایش علمی مشترک با موضوعات فرهنگی و بین المللی دیدار و گفت و گو کرد.

مشکی در این دیدار به موضوع افتتاح اتاق اسلام شناسی و مذاکره با رییس بخش علوم انسانی آکادمی اشاره کرد و از رییس انستیتوی شرق شناسی آکادمی ملی علوم خواست تا نسبت به طرح مسأله در شورای عالی آکادمی، اقدام کند.

سافراستیان، رییس انستیتوی شرق شناسی هم در خصوص پیگیری این موضوع اعلام آمادگی کرده و پیشنهاد داد که انستیتو شرق شناسی خانم آرمانوش کزموئیان فعال علمی و دانشگاهی و متخصص در زمینه مطالعات اسلامی را به عنوان مسئول اتاق اسلام شناسی معرفی نماید تا وی بلافاصله پس از عقد قرارداد و تجهیز اتاق، نسبت به اجرای فعالیت های تعریف شده کرسی اسلام شناسی اقدام کند.

همچنین در این دیدار پیرامون موضوع و محورهای همایش علمی «فرصت ها و چالش های حضور فرهنگی ایران در قفقاز جنوبی» با همکاری برخی از مراکز دانشگاهی و علمی داخل ایران از جمله مؤسسه مطالعات ایران - اورآسیا و دانشکده روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی قم و رایزنی های فرهنگی مستقر در منطقه، مذاکره و گفت و گو شد و دو طرف بر بین المللی بودن همایش و حضور اساتید و شخصیت ها و صاحب نظران از کشورهای گرجستان، روسیه، ایران و ... تأکید کردند.

در این دیدار مذاکراتی هم درباره تخصصی تر شدن موضوع همایش، زمان برگزاری آن در ماه سپتامبر ۲۰۱۵ (شهریور ۹۴)، انتخاب نهادهای شرکت کننده و معرفی اعضای انجمن علمی و ستاد اجرایی صورت گرفت که مقرر شد این موضوعات با طرح در کارگروه های تخصصی، مورد بررسی و ارزیابی بیش تری قرار گیرد.

ارمنستان کشوری آزاد از لحاظ اینترنت

06/12/2014

به گزارش موسسه "فری دام هاوس" ارمنستان به لحاظ اینترنت کشور آزاد شناخته شده است .

موسسه بین المللی بررسی حقوق بشر "فری دام هاوس" در گزارش امسال آزادی در اینترنت خود با ۲۹ امتیاز ارمنستان را جزو کشورهای آزاد در این زمینه قرار داده است .

در این گزارش به کشوره ایندکس ۰ تا ۱۰۰ داده میشود کشورهای دارای امتیاز ۰ تا ۳۰ جزو کشورهای باز در فضای مجازی میباشند کشورهای که امتیاز ۳۱ تا ۶۰ را کسب میکنند دارای فضای مجازی نسبتاً آزاد و کشورهای که بالای ۶۱ امتیاز را کسب نموده اند به عنوان کشورهای با فضای مجازی بسته محسوب میشوند .

صورت دارایی های آنها و نام افرادی است که به جای آنها اسکان داده شده اند نیز جزو اسناد پنهان شده است .

به گفته این خبرنگار ترک ، در صورت بررسی دقیق میشود اسناد مهمی در مورد قتل عام ارمنیان به دست آورد ، این مدارک امکان آن را فراهم میکنند ، که بر اساس اسناد دوران عثمانی ثابت کرد اکثر کسانی که از مناطق خود کوچانده شده اند در راه به قتل رسیده اند و به تبعید گاه نرسیده اند .

در رابطه با سخنان "مراد بارداکچی " خبرنگار دیگر ترک " تاثر آکچام " گفته است اگر این مدارک پیدا شود در رابطه با شناسایی قتل عام ارمنیان اهمیت زیادی خواهد داشت .

در همین حال موسسه حقوق بشر ترکیه به همراه چند انجمن فعال مدنی دیگر بنیادی را تاسیس کرده اند این بنیاد قصد دارد در مناطق شرقی و جنوبی ترکیه به بررسی و کشف قبرهای دسته جمعی بپردازد ، به گفته فعالین حقوق بشر ترکیه در این مناطق هر کجا را که حفاری کنید به یک قبر دسته جمعی بر میخورید، که نتیجه اعمال حکومت های سالهای ۱۹۱۴ - ۱۹۳۰ علیه ارمنیان و کردها بوده است . در این چهارچوب موسسه حقوق بشر ترکیه با رجوع به فوه قضایی ترکیه درخواست کرده با استفاده از بازمانده های کشف شده در این قبور دسته جمعی بانک "دی ان ای" و نقشه تشکیل دهند تا امکان شناسایی بازماندگان کشته ها فراهم شود .

گسترش روابط اقتصادی و فرهنگی ایران و ارمنستان

20/12/2014

اشتراکات خاصی بین ایران و ارمنستان وجود دارد و همکاری هایی از گذشته بین دو کشور صورت گرفته است.

به گزارش "ایسنا"، رییس مجمع عالی واردات اتاق بازرگانی ایران گفت: با توجه به اینکه توافق نامه اخیر ایران و ارمنستان باعث عمق بیشتر همکاری های دو کشور می شود حتما باید نسبت به انعقاد قرارداد و استفاده از تعرفه ترجیحی با حفظ منافع ملی دو کشور اقدام شود.

محمد حسین برخوردار در گفت و گو با خبرنگار ایسنا، در پاسخ به اینکه توافق اخیر ایران و ارمنستان در زمینه همکاری های اقتصادی چه تاثیری برای کشور خواهد داشت؟ اظهار کرد: هر چقدر بتوانیم روابط اقتصادی مان را در دوران تحریم و بعد از تحریم با کشورهای همسایه گسترش دهیم اتفاق بسیار مثبتی است. برای همین باید چنین روابطی را سرلوحه کارمان قرار دهیم.

وی ادامه داد: اشتراکات خاصی بین ایران و ارمنستان وجود دارد و همکاری هایی از گذشته بین دو کشور صورت گرفته است. این توافق نامه باعث می شود عمق همکاری های ایران و ارمنستان بیشتر شود. البته به این شرط که این توافق ها جنبه عملیاتی پیدا کنند چراکه در برخی موارد قراردادهایی منعقد می کنیم اما نمی توانیم آنها را عملیاتی کنیم.

برخوردار اظهار کرد: اتاق مشترک بازرگانی دو کشور باید در این زمینه فعال شود و بازرگانان ایران و ارمنستان را به یکدیگر متصل کند. این بهترین رویه ای است که می تواند اتفاق بیفتد.

در همین حال به گزارش - ایرنا - رایزنی فرهنگی ایران در ارمنستان از برگزاری

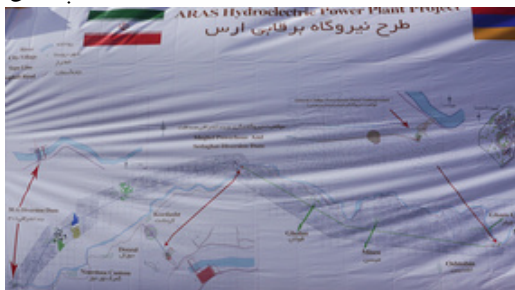
دوره بهره برداری از واحد دوم نیروگاه هسته ای ارمنستان در سپتامبر سال ۲۰۱۶ به پایان می رسد .

طرفداران محیط زیست و دانشمندان برخی کشورهای منطقه می گویند، با توجه به لرزه های مربوط به گسل های منطقه، ادامه فعالیت نیروگاه هسته ای «متسامور» در ارمنستان، اقدامی بسیار خطرناک است.

رضازاده خبر داد: آغاز ساخت نیروگاه مغری از ۲ ماه دیگر

شنبه ۶ دی ۱۳۹۳

مدیرعامل شرکت توسعه منابع آب و نیرو ایران در مورد سرنوشت نیروگاه مغری که قرار است در خاک ارمنستان توسط ایران ساخته شود پس از سفر وزیر انرژی ارمنستان به ایران گفت: مطالعات در سمت مگری (ارمنستان) هنوز نیاز به کارهای تکمیلی دارد اما در سمت داخل کشور کارهای مربوط به نیروگاه قره چیلر تکمیل شده است.

محمدرضا رضازاده در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، با بیان این که قرار است نیروگاه مگری در داخل خاک ارمنستان و نیروگاه قره چیلر در داخل خاک ایران به موازات رودخانه ارس در مرز مشترک دو کشور اجرا شود، گفت: با توجه به تغییراتی که در شرایط اقلیمی منطقه وجود دارد و با در نظر گرفتن کاهش آب دهی رودخانه و از سوی دیگر مجموعه پروتکل های موجود بین کشورهای هم مرز رودخانه ارس، در مرحله تطبیق مطالعات با فاز یک، مشخصات فنی دچار تغییراتی شد به گونه ای که ظرفیت نیروگاه از ۱۳۰ مگاوات در هر طرف به صد مگاوات کاهش پیدا خواهد کرد.

وی افزود: قطر تونل هم به تناسب از ۸،۵ متر به ۷،۵ متر کاهش پیدا می کند؛ این تغییر مشخصات پیش از این با وزیر انرژی ارمنستان مطرح شده بود و در سفر اخیر وی با توجه به این که قرارداد باید تمدید می شد، در الحاقیه آن تغییرات ذکر شد.

مدیرعامل شرکت توسعه منابع آب و نیرو ایران با اشاره به این که تغییراتی که در قرارداد بین پیمانکار ایران و وزارت انرژی ارمنستان باید انجام شود طرف دو ماه آینده محقق می شود تا مراحل اجرایی دو نیروگاه آغاز شود، گفت: مسائل مالی و مشکلات بانکی بین دو کشور حل شده و با توجه به هماهنگی هایی که با بانک توسعه صادرات صورت گرفته به نظر می رسد ارائه تسهیلات برای شروع عملیات اجرایی با سهولت صورت گیرد. لذا امیدواریم در آینده نزدیک شاهد به سامان رسیدن کارها باشیم.

در این گزارش در مورد ارمنستان آمده است که در این کشور پوشش اینترنت در گسترش یافته و قیمت آن ارزان شده است ، اگر در سال ۲۰۰۷ میزان پوشش اینترنت در ارمنستان ۶ درصد بوده است این میزان در سال ۲۰۱۱ به ۳۲ درصد و در سال ۲۰۱۲ به ۳۹،۲ درصد رسیده است . در همین حال عملکرد دولت در آزاد گذاشتن فضای مجازی و عدم محدود کردن آن را برای کاربران مثبت ارزیابی میکنند .

در بین کشورهای اتحاد شوروی سابق ارمنستان از نظر آزادی اینترنت جایگاه شوم را پس از گرجستان و اوکراین کسب کرده است ، و از کشورهای همسایه پیشی گرفته است در این گزارش روسیه جایگاه ۵۴ ، ترکیه جایگاه ۴۹ ، و آذربایجان جایگاه ۵۲ کسب کرده است .

از لحاظ آزادی فضای مجازی کشورهای اسرائیل امتیاز ۶، استونی امتیاز ۹ ، آلمان امتیاز ۱۷ ، امریکا ۱۷ ، و استرالیا ۱۸ امتیاز دارند .

بسته ترین فضای مجازی متعلق به کشورهای ایران ۹۱ امتیاز ، کوبا با ۸۶ امتیاز ، چین با ۸۶ امتیاز ، سوریه با ۸۵ و اتیوپی با ۷۹ امتیاز قرار دارند .

ساخت یک فرودگاه جدید در مرز ایران و ارمنستان

18/12/2014

به گزارش پرتال خبری "منطقه آزاد ارس" مدیر این مجموعه "محسن خادم عرب باغی" اعلام کرده توافقات و مجوزهای لازم جهت ساخت این فرودگاه در منطقه آزاد ارس کسب شده و پیش بینی میشود که فرودگاه فوق ظرف دو سال آینده بهره برداری برسد، وی همچنین گفته در نظر است این فرودگاه در مساحتی بالغ بر ۳۰۰ هکتار بنا شود و سرمایه لازم جهت ساخت آن نیز تامین شده است .

لازم به یاد آوری است که منطقه آزاد ارس در منطقه به وسعت ۵۳ هزارهکتار در اطراف شهرستان جلفا و خدا آفرین در مرز ایران -ارمنستان و جمهوری خود مختار نخجوان افتتاح شده است.

همچنین بنا به توافق به دست آمده بین این منطقه آزاد و وزارت راه و شهرسازی مرحله سوم اتوبان مرند جلفا به طول ۱۱ کیلومتر آغاز خواهد شد.

موافقت روسیه با کمک مالی برای تمدید فعالیت نیروگاه هسته ای ارمنستان

تهران - ایرنا - هیات وزیران روسیه امروز (جمعه) پرداخت وام ۲۷۰ میلیون دلاری به ارمنستان برای تمدید دوره بهره برداری از نیروگاه هسته ای این کشور را تصویب کرد.

به گزارش پایگاه اینترنتی 'ترند' مسکو و ایروان پیش از این در روز ۲۰ دسامبر (۲۹ آذرماه) یک توافقنامه همکاری در زمینه تمدید دوره فعالیت دومین واحد تولید برق نیروگاه هسته ای ارمنستان امضا و توافق کردند که این پروژه از طریق اعطای وام روسیه به ارمنستان تامین مالی شود .

Լույս են տեսել

Էդիկ Բաղդասարյանի նոր գրքերը

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը 10 ՀՍՏՈՐՈՎ
ՀԱՅ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը 7 հատորով

Հայ-պարսիկ դարավոր բարեկամությունը – (Պարսկերեն) دوستی دیرینه ایرانیان و ارمنیان
ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-ը`

(պարսկերեն) 2 ՀՍՏՈՐՈՎ جلد اول و دوم – تاریخ ارمنیان ایران

Աղվանք, Աղբբեջան, Ոճրագործություն և Ծավալապաշտություն

(Պարսկերեն) آذربایجان، جنایت و توسعه طلبی

Հայ Գրականության Պատմություն 3 հատորով (Պարսկերեն) تاریخ ادبیات ارمنی در ۳ جلد

Հայկական հարցը, հնագույն շրջանից մինչև մեր օրերը, 2 հատորով (Հայերեն)

شاهنامه و منابع ارمنی (Պարսկերեն) հայկական աղբյուրները

Կոմիտասը և Հայ դասական երաժշտության ձևավորումը (Պարսկերեն)

کومیتاس و شکل گیری موسیقی کلاسیک ارمنی

Գիքորը, անգլերեն, 2014, Կիգոր, اثر هوانس تومانیان برگردان انگلیسی, تورونتو, 2014

Հողվածների ժողովածու, Հատեր Ա,Բ- Պարսկերեն

گزیده مقاله های فارسی ادیبک باغدادساریان, جلد 1 و 2, تورونتو, 2014

Հողվածների ժողովածու, Հատեր Գ, Հայերեն

گزیده مقاله های ارمنی ادیبک باغدادساریان, جلد سوم, تورونتو, 2014

Հայ գրականության ընտրանի (Անգլերեն և պարսկերեն) Տորոնտո, 2014.

گزیده نثر و نظم ادبیات ارمنی, برگردان فارسی و انگلیسی – ادیبک باغدادساریان, تورونتو 2014

Ակնարկ Պարսկերենի Ուղղագրության, (Պարսկերեն) Տորոնտո, 2014.

نگاهی بر شیوه نگارش فارسی – ادیبک باغدادساریان, تورونتو 2014

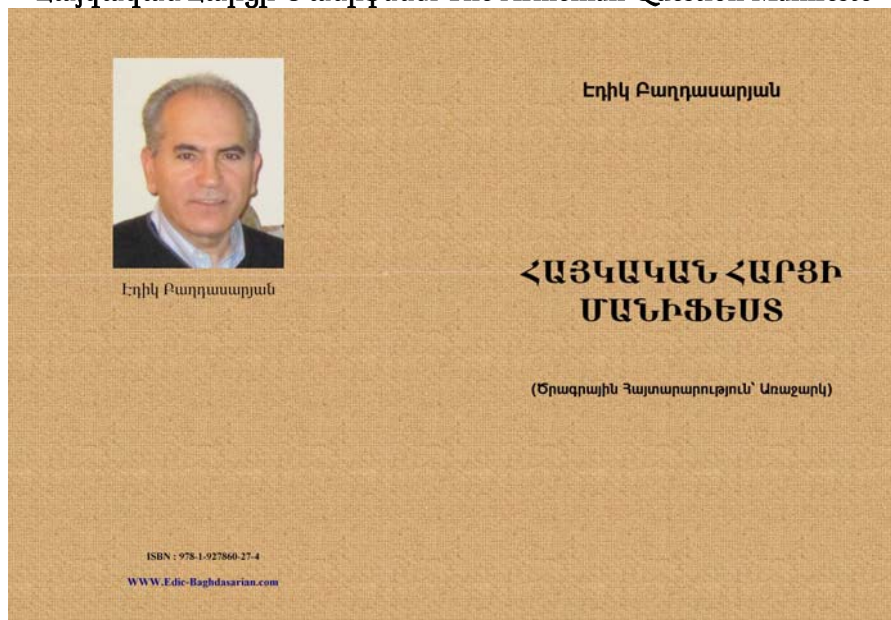
Թարգմանության մասին (Պարսկերեն), Տոտոնտո, 2014

نگاهی بر فن ترجمه, فارسی – ادیبک باغدادساریان, تورونتو 2014

Հայոց ցեղասպանության Պատմություն, (Պարսկերեն), Տորոնտո, 2014

تاریخ نژادکشی ارمنیان, فارسی – ادیبک باغدادساریان, تورونتو 2014

Հայկական Հարցի Մանիֆեստ The Armenian Question Manifesto

Պատվիրելու համար դիմել edbagh@yahoo.com կամ 1-818-627-8643